GENERALINĖS ADVOKATĖS
JULIANE KOKOTT IŠVADA,
pateikta 2021 m. balandžio 29 d.[1]

Byla C-3/20

LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļa
prieš
AB,
CE ir
MM investīcijas SIA

(*Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas, Latvija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 343 straipsnis – Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statutas – 39 straipsnis – Protokolas dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų – 22 straipsnio pirma pastraipa – Europos Centrinio Banko organo narys – Valstybės narės centrinio banko valdytojas – 11 straipsnio a punktas – Imunitetas nuo jurisdikcijos – Galiojimas ir nustojus eiti pareigas – Sąjungos tarnautojų veiksmai, atlikti einant pareigas – Funkcinis imunitetas – SESV 130 straipsnis – ECB, ECBS ir valstybių narių centrinių bankų nepriklausomumas – 18 straipsnis – Bendras sutarimas – ESS 4 straipsnio 3 dalis – Lojalaus bendradarbiavimo principas – 17 straipsnis – ECB atliekamas imuniteto atšaukimas – Sąjungos interesai – Teismo proceso imunitetas – Imunitetas nuo valdžios institucijų taikomų prievartos priemonių“

I. Įžanga

1. Ar leidžiama valstybės narės lygmeniu traukti baudžiamojon atsakomybėn nacionalinio centrinio banko valdytoją, kuris yra ir ECB valdančiosios tarybos narys, ar tai pažeidžia Sąjungos teisėje įtvirtintą jo imunitetą? Šis klausimas kyla šioje prejudicinio sprendimo procedūroje, pradėtoje remiantis baudžiamąja byla, kuri Latvijoje buvo iškelta buvusiam Latvijos centrinio banko valdybos pirmininkui dėl kyšio priėmimo ir pinigų plovimo atliekant vieno Latvijos banko priežiūrą.

[1] Originalo kalba: vokiečių.

2. Pagal Protokolo (Nr. 7) dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų (toliau – Protokolas dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų)[2] 11 straipsnio a punktą Sąjungos pareigūnams bei kitiems tarnautojams suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas. Ši byla suteikia Teisingumo Teismui progą apibrėžti šio imuniteto ribas.

3. Pirmasis šios bylos ypatumas – tai, kad valstybių narių centrinių bankų valdytojai, nors yra nacionalinės institucijos, tuo pat metu būdami ECB valdančiosios tarybos nariai, Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS) nustato euro zonos pinigų politiką ir nuo bankų sąjungos sukūrimo laikų, atlikdami šias funkcijas, taip pat vykdo priežiūros uždavinius pagal BPM reglamentą[3]. Todėl, siekiant išsiaiškinti, ar kaltinamas centrinio banko valdybos pirmininkas turi protokole numatytą imunitetą, reikia aiškiai atskirti šias skirtingas funkcijas.

4. Antra, reikia išsiaiškinti, kokį vaidmenį, atsižvelgiant į galimybę buvusius centrinio banko valdytojus, kaip antai kaltinamąjį pagrindinėje byloje, traukti baudžiamojon atsakomybėn, vaidina tai, kad ECB, nacionaliniai centriniai bankai ir jų organų nariai, eidami savo pareigas, pagal SESV 130 straipsnį yra visiškai nepriklausomi. Galiausiai nagrinėjamu atveju reikia rasti teisingą kompromisą tarp valstybių narių intereso traukti baudžiamojon atsakomybėn ir Sąjungos intereso, kad jos įstaigos būtų funkcionalios.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

1. Sutartis dėl Sąjungos veikimo (SESV)

5. Vadovavimas ECBS reglamentuojamas SESV 129 straipsnio 1 dalyje:

„ECBS vadovauja Europos centriniame banke sprendimus priimantys organai – Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.“

6. SESV 130 straipsnyje reglamentuojamas ECB, ECBS ir valstybių narių centrinių bankų nepriklausomumas:

„Naudodamiesi Sutarčių ir ECBS ir ECB statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatytus užduotis bei pareigas, nei Europos centrinis bankas, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurio kito subjekto nurodymų. Sąjungos institucijos, įstaigos ar organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti Europos centrinio banko ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų narių, jiems atliekant savo užduotis.“

2 OL C 202, 2016, p. 266.

3 2013 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1024/2013, kuriuo Europos Centriniam Bankui pavedami specialūs uždaviniai, susiję su rizikos ribojimu pagrįstos kredito įstaigų priežiūros politika (OL L 287, 2013, p. 63).

7. SESV 282 straipsnio 1 dalyje apibrėžiama ECBS:

„Europos centrinis bankas kartu su nacionaliniais centriniais bankais sudaro Europos centrinių bankų sistemą (ECBS). Europos centrinis bankas kartu su valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionaliniais centriniais bankais, kurie sudaro Eurosistemą, vykdo Sąjungos pinigų politiką.“

8. SESV 283 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kas yra ECB valdančiosios tarybos nariai:

„ECB Valdančioji taryba susideda iš ECB Vykdomosios valdybos narių ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojų.“

9. SESV 343 straipsnis yra pagrindinė norma, reglamentuojanti Sąjungos privilegijas ir imunitetus:

„Valstybių narių teritorijose Sąjunga 1965 m. balandžio 8 d. Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytomis sąlygomis naudojasi privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti. Tas pats taikoma Europos centriniam bankui ir Europos investicijų bankui.“

2. ECBS ir ECB statutas

10. Protokolo (Nr. 4) dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto [4] 12.1 straipsnyje reglamentuojami ECB organų uždaviniai:

„Valdančioji taryba nustato gaires ir priima sprendimus, kurie būtini užtikrinant uždavinių, patikėtų ECBS pagal Sutartis ir šį Statutą, atlikimą. Valdančioji taryba nustato Sąjungos pinigų politiką, o prireikus priima sprendimus, susijusius su tarpiniais pinigų politikos tikslais, pagrindinėmis palūkanų normomis ir atsargų pasiūla ECBS, bei nustato jiems įgyvendinti būtinas gaires.

<…>

Tokiu mastu, kuris laikomas galimu ir tinkamu, ir nepažeisdamas šio straipsnio nuostatų, ECB kreipiasi į nacionalinius centrinius bankus atlikti operacijas, kurios sudaro ECBS uždavinių dalį.“

11. ECBS ir ECB statuto 14 straipsnis susijęs su valstybių narių centriniais bankais:

„<…>

14.2. Nacionalinių centrinių bankų statutuose, be kita ko, turi būti numatyta, kad nacionalinio centrinio banko valdytojo kadencija bus ne trumpesnė kaip 5 metai.

Valdytoją galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą. Suinteresuotas valdytojas arba Valdančioji taryba dėl tokio sprendimo gali kreiptis į Teisingumo Teismą motyvuodami Sutarčių ar kokios nors kitos teisės normos, susijusios su jos taikymu, pažeidimu. Šie ieškiniai pateikiami per du mėnesius, atitinkamai nuo sprendimo paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos, arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

[4] OL C 202, 2016, p. 230.

14.3. Nacionaliniai centriniai bankai yra sudėtinė ECBS dalis ir veikia pagal ECB gaires bei nurodymus. Valdančioji taryba imasi reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog būtų laikomasi EBC gairių ir nurodymų, bei reikalauja, kad jai būtų pateikiama visa reikalinga informacija.

14.4. Nacionaliniai centriniai bankai gali atlikti ir kitas, šiame Statute nenumatytas, funkcijas, nebent Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma nustato, kad jos trukdo ECBS tikslams ir uždaviniams. Tokios funkcijos atliekamos nacionaliniams centriniams bankams prisiimant atsakomybę bei įsipareigojimus, ir jos nelaikomos ECBS funkcijų dalimi.“

12. ECBS ir ECB statuto 39 straipsnio dalykas yra privilegijos ir imunitetai:

„Valstybių narių teritorijoje ECB naudojasi tokiomis privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jo uždaviniams atlikti, laikantis Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytų sąlygų.“

13. ECBS ir ECB statuto 44 straipsnis susijęs su ECB bendrąja taryba:

„44.1. Nepažeidžiant Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 129 straipsnio 1 dalies, Bendroji taryba įsteigiama kaip trečias ECB sprendimus priimantis organas.

44.2. Bendroji taryba susideda iš ECB pirmininko ir pirmininko pavaduotojo bei nacionalinių centrinių bankų valdytojų. <…>“

3. Protokolas dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų

14. Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 8 straipsnyje reglamentuojamas Europos Parlamento narių imunitetas, susijęs su pareikšta nuomone ar balsavimu:

„Europos Parlamento nariai negali būti apklausiami, sulaikomi ar traukiami atsakomybėn dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ar balsavimo.“

15. Šio protokolo 9 straipsnyje numatytas Europos Parlamento narių imunitetas per sesijas:

„Europos Parlamento nariai sesijų metu naudojasi:

a) savo valstybės teritorijoje – imunitetais, kurie toje valstybėje yra suteikiami Parlamento nariams;

b) visų kitų valstybių narių teritorijose – imunitetu, saugančiu nuo bet kokios sulaikymo priemonės ir patraukimo teisinėn atsakomybėn.

Imunitetas taip pat galioja Europos Parlamento nariams vykstant į Europos Parlamento posėdžių vietą arba grįžtant iš jos.

Imunitetu negali naudotis narys, užkluptas darantis nusikaltimą, taip pat joks imunitetas negali sukliudyti Europos Parlamentui pasinaudoti savo teise atšaukti vieno iš narių imunitetą.“

16. To paties protokolo 10 straipsnio 1 dalis susijusi su valstybių narių atstovais:

„Sąjungos institucijų veikloje dalyvaujantys valstybių narių atstovai, jų patarėjai ir techniniai ekspertai, eidami savo pareigas, vykdami į susitikimų vietą ir grįždami iš jos, naudojasi visomis įprastomis privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis.“

17. Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte nustatyta:

„Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kiekvienos valstybės narės teritorijoje:

a) pagal Sutarčių nuostatas dėl pareigūnų ir kitų tarnautojų atsakomybės Sąjungai ir dėl Europos Sąjungos Teismo jurisdikcijos spręsti ginčus tarp Sąjungos ir jos pareigūnų bei kitų tarnautojų suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas. Šis imunitetas lieka galioti ir jiems nustojus eiti pareigas.“

18. Šio protokolo 17 straipsnyje nustatyta:

„Privilegijos, imunitetai ir lengvatos Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams yra taikomos tiktai Sąjungos labui.

Kiekviena Sąjungos institucija privalo atšaukti savo pareigūno ar kito tarnautojo imunitetą, jei, šios institucijos nuomone, tokio imuniteto atšaukimas neprieštarauja Sąjungos interesams.“

19. To paties protokolo 18 straipsnyje numatyta:

„Taikydamos šį Protokolą, Sąjungos institucijos bendradarbiauja su atitinkamomis suinteresuotų valstybių narių valdžios institucijomis.“

20. Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 22 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta:

„Šis Protokolas taip pat taikomas Europos Centriniam Bankui, jo organų nariams ir jo darbuotojams nepažeidžiant Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos Centrinio Banko statuto nuostatų.“

4. BPM reglamentas

21. Nuo 2014 m. lapkričio 4 d. ECB vykdo jam pagal BPM reglamentą pavestus specialius uždavinius, susijusius su kredito įstaigų priežiūra[5].

22. Šio reglamento 28 ir 29 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(28) ECB nepavesti priežiūros uždaviniai turėtų likti nacionalinėms institucijoms. Tie uždaviniai turėtų apimti įgaliojimus <…> atlikti kompetentingų institucijų funkciją kredito įstaigų atžvilgiu, kiek tai susiję su finansinių priemonių rinkomis, finansų sistemos panaudojimo pinigų plovimo ir teroristų finansavimo tikslais <…>

[5] Žr. šio reglamento 33 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą.

(29) ECB prireikus turėtų visapusiškai bendradarbiauti su nacionalinėmis institucijomis, kompetentingomis užtikrinti aukšto lygio vartotojų apsaugą ir kovoti su pinigų plovimu.“

23. Šio reglamento 4 straipsnyje išvardyti ECB pavesti uždaviniai:

„1. Pagal 6 straipsnį ECB, laikantis šio straipsnio 3 dalies, rizikos ribojimo principais pagrįstos priežiūros tikslais turi išimtinę kompetenciją visų dalyvaujančiose valstybėse narėse įsteigtų kredito įstaigų atžvilgiu vykdyti šiuos uždavinius:

a) išduoti kredito įstaigoms leidimus veikti ir panaikinti išduotus leidimus, laikantis 14 straipsnio;

<…>

d) užtikrinti, kad būtų laikomasi 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų aktų, kuriais kredito įstaigoms nustatyti rizikos ribojimo reikalavimai nuosavų lėšų reikalavimų, pakeitimo vertybiniais popieriais, didelių pozicijų ribų, likvidumo, sverto, atskaitomybės ir su šiais klausimais susijusios informacijos viešo atskleidimo srityse;

e) užtikrinti, kad būtų laikomasi 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų aktų, kuriais kredito įstaigoms nustatomi reikalavimai turėti patikimą valdymo tvarką (įskaitant už kredito įstaigų valdymą atsakingų asmenų kompetencijos ir tinkamumo reikalavimus), rizikos valdymo procesus, vidaus kontrolės mechanizmus, darbo užmokesčio politiką bei praktiką ir veiksmingus vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesus (įskaitant vidaus reitingais pagrįstus modelius);

f) atlikti priežiūrinį tikrinimą, <…> testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir galimą jo rezultatų paskelbimą, siekiant nustatyti, ar kredito įstaigų įdiegti tvarka, strategijos, procesai ir mechanizmai bei šių įstaigų turimos nuosavos lėšos užtikrina patikimą jų rizikos valdymą ir padengimą, ir remiantis šiuo priežiūriniu tikrinimu nustatyti kredito įstaigoms specialius papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, specialius skelbimo reikalavimus, specialius likvidumo reikalavimus ir kitas priemones, kai jos specialiai numatytos kompetentingoms institucijoms atitinkamoje Sąjungos teisėje;

<…>“

24. BPM reglamento 6 straipsnyje reglamentuojamas bendradarbiavimas tarp ECB ir nacionalinių kompetentingų institucijų, kurios, kaip nustatyta 1 dalyje, sudaro bendrą priežiūros mechanizmą. 6 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad vykdant priežiūrą skiriamos svarbios ir mažiau svarbios kredito įstaigos; pastarąsias ir toliau prižiūri nacionalinės kompetentingos institucijos. Išimtis taikoma priežiūros uždaviniams pagal 4 straipsnio 1 dalies a punktą, kuriuos visada vykdo ECB. 6 straipsnio 5 ir 6 dalyse, be kita ko, nustatyta:

„5. 4 dalyje nurodytų kredito įstaigų atžvilgiu <…>

a) ECB priima nacionalinėms kompetentingoms institucijoms skirtus reglamentus, gaires arba bendro pobūdžio nurodymus, kuriais vadovaudamosi nacionalinės kompetentingos institucijos vykdo 4 straipsnyje, išskyrus jo 1 dalies a ir c punktuose, apibrėžtus uždavinius ir priima priežiūros sprendimus.

<…>;

b) prireikus užtikrinti aukštų priežiūros standartų nuoseklų taikymą, ECB bet kuriuo metu gali savo iniciatyva, pasikonsultavęs su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, arba nacionalinės kompetentingos institucijos prašymu nuspręsti pats tiesiogiai vykdyti visus atitinkamus įgaliojimus 4 dalyje nurodytos vienos ar kelių kredito įstaigų atžvilgiu <…>;

c) ECB vykdo sistemos veikimo priežiūrą <…>;

<…>

6. Nedarant poveikio šio straipsnio 5 daliai, nacionalinės kompetentingos institucijos vykdo ir yra atsakingos už 4 straipsnio 1 dalies b, d–g ir i punktuose nurodytus uždavinius ir už visų atitinkamų priežiūros sprendimų priėmimą šio straipsnio 4 dalies pirmoje pastraipoje nurodytų kredito įstaigų atžvilgiu, atsižvelgiant į šio straipsnio 7 dalyje nurodytą struktūrą ir laikantis toje dalyje nurodytų procedūrų.

<…>

Nacionalinės kompetentingos institucijos reguliariai teikia ECB ataskaitas apie veiklos pagal šį straipsnį vykdymą.

<…>“

25. ECB specialūs priežiūros įgaliojimai apima ir leidimo panaikinimą pagal šio reglamento 14 straipsnio 5 dalį:

„Laikydamasis 6 dalies ir pasikonsultavęs su dalyvaujančios valstybės narės, kurioje įsteigta kredito įstaiga, nacionaline kompetentinga institucija, atitinkamoje Sąjungos teisėje nustatytais atvejais ECB gali panaikinti leidimą savo iniciatyva arba pasiūlius tokiai nacionalinei kompetentingai institucijai. <…>

Jei pagal 1 dalį leidimą išduoti pasiūliusi nacionalinė kompetentinga institucija laikosi nuomonės, kad remiantis atitinkama nacionaline teise leidimą reikia panaikinti, ji tuo tikslu pateikia ECB pasiūlymą. Tokiu atveju ECB priima sprendimą dėl siūlomo panaikinimo visapusiškai atsižvelgdamas į nacionalinės kompetentingos institucijos nurodytą panaikinimo pagrindimą.“

26. BPM reglamento 26 straipsnio dalykas yra Priežiūros valdyba:

„1. Už ECB pavestų uždavinių planavimą ir vykdymą visapusiškai atsako vidaus įstaiga, kurią sudaro jos pirmininkas ir pavaduotojas, paskirti pagal 3 dalį, keturi ECB atstovai, paskirti pagal 5 dalį, ir vienas kiekvienos dalyvaujančios valstybės narės nacionalinės kompetentingos institucijos atstovas (toliau – Priežiūros valdyba). Visi Priežiūros valdybos nariai veikia visos Sąjungos interesų labui.

Kai kompetentinga valdžios institucija nėra centrinis bankas, šioje dalyje nurodytas Priežiūros tarybos narys gali nuspręsti pakviesti dalyvauti valstybės narės centrinio banko atstovą. 6 dalyje nustatytos balsavimo procedūros tikslais vienos valstybės narės institucijų atstovai kartu laikomi vienu nariu.

<…>

8. Nedarant poveikio 6 straipsniui, Priežiūros valdyba atlieka parengiamąjį darbą, susijusį su ECB pavestais priežiūros uždaviniais, ir pateikia ECB valdančiajai tarybai užbaigtus sprendimų, kuriuos ji turi priimti, projektus laikydamasi ECB nustatytos procedūros. <…>“

5. CRD

27. 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros („Capital Requirements Directive“, toliau – CRD)[6] 18 straipsnyje materialinės leidimo panaikinimo sąlygos reglamentuojamos taip:

„Kredito įstaigai išduotą veiklos leidimą kompetentingos valdžios institucijos gali panaikinti tik tuo atveju, jei tokia kredito įstaiga:

<…>

c) nebeatitinka tų sąlygų, pagal kurias buvo išduotas veiklos leidimas;

d) nebeatitinka Reglamento (ES) Nr. 575/2013 trečioje, ketvirtoje ir šeštoje dalyse arba šios direktyvos 104 straipsnio 1 dalies a punkte ar 105 straipsnyje nustatytų riziką ribojančių reikalavimų arba nebegalima pasitikėti, kad ji įvykdys savo įsipareigojimus kreditoriams, visų pirma ji nebesuteikia garanto už turtą, kurį jai patikėjo jos indėlininkai;

e) patenka į vieną iš kitų atvejų, kuriais pagal nacionalinę teisę veiklos leidimas būtų panaikintas; arba

f) padaro vieną iš pažeidimų, nurodytų 67 straipsnio 1 dalyje.“

6. BPM pagrindų reglamentas

28. 2014 m. balandžio 16 d. Europos Centrinio Banko reglamento (ES) Nr. 468/2014, kuriuo sukuriama Europos Centrinio Banko, nacionalinių kompetentingų institucijų ir nacionalinių paskirtųjų institucijų bendradarbiavimo Bendrame priežiūros mechanizme struktūra[7], 83 straipsnyje reglamentuojamas „ECB sprendimas panaikinti leidimą“. Šios normos 1 ir 2 dalys suformuluotos taip:

„1. ECB sprendimą panaikinti leidimą priima nedelsdamas. Šiuo tikslu ECB priima arba atmeta atitinkamą panaikinimo sprendimo projektą.

2. Priimdamas savo sprendimą, ECB atsižvelgia į: a) savo paties atliktą aplinkybių, pagrindžiančių panaikinimą, įvertinimą; b) kur taikytina, NKI panaikinimo sprendimo projektą; c) konsultaciją su atitinkama NKI ir, kai NKI nesutampa su nacionaline pertvarkymo institucija, su nacionaline pertvarkymo institucija (kartu su NKI – nacionalinės institucijos); d) bet kokias pastabas, kurias <…> pateikė kredito įstaiga.“

6 Ja iš dalies keičiama Direktyva 2002/87/EB ir panaikinamos direktyvos 2006/48/EB bei 2006/49/EB (OL L 176, 2013, p. 338). Vėlesnis 18 straipsnio pakeitimas, padarytas 2019 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/878 (OL L 150, 2019, p. 253) nagrinėjamu atveju netaikomas.

7 ECB/2014/17 (OL L 141, 2014, p. 1).

B. Latvijos teisė

29. *Kriminālprocesa likums* (Latvijos Baudžiamojo proceso kodeksas)[8] 120 straipsnyje pateiktas imunitetą turinčių institucijų sąrašas. Latvijos banko ir jo valdybos pirmininko šiame sąraše nėra.

30. Šio kodekso 404 straipsnyje numatyta, kad prokuratūra pateikia kompetentingai institucijai prašymą leisti vykdyti tyrimą dėl tam tikro asmens, kuris pagal įstatymą turi imunitetą baudžiamajame procese, jeigu mano, kad yra pagrindas nustatyti tokio asmens baudžiamąją atsakomybę. Prie prašymo pridedama informacija dėl asmens, kurio imunitetą prašoma panaikinti, kaltę pagrindžiančių įrodymų.

31. *Krimināllikums* (Baudžiamasis kodeksas, Latvija)[9] yra numatyta bausmė, be kita ko, už nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimą (195 straipsnis) ir kyšio priėmimą (320 straipsnis).

III. Faktinės aplinkybės ir pagrindinė byla

32. Nuo 2001 m. gruodžio 21 d. AB, kaltinamasis pagrindinėje byloje (toliau – kaltinamasis), buvo *Latvijas Banka* (Latvijos centrinis bankas) valdybos pirmininkas. Eidamas šias pareigas, jis turėjo teisę dalyvauti *Finanšu un kapitāla tirgus komisija* (Finansų ir kapitalų rinkos komisija, toliau – FKTK) tarybos, kuri atsakinga už leidimų suteikimą Latvijos kredito įstaigoms ir jų priežiūrą, susirinkimuose.

33. *Trasta Komercbanka AS* (toliau – *Trasta Komercbanka*) yra Latvijos kredito įstaiga, kuriai FKTK 1991 m. suteikė leidimą teikti finansines paslaugas. Nuo 2014 m. lapkričio 4 d. FKTK vykdė pagal BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies b, d–g ir i punktus ECB pavestus priežiūros uždavinius *Trasta Komercbanka* atžvilgiu[10].

34. 2016 m. vasario 5 d. FKTK pasiūlymu ECB 2016 m. kovo 3 d. sprendimu, kurį pakeitė 2016 m. liepos 11 d. sprendimas, remdamasis BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punktu, siejamu su 14 straipsnio 5 dalimi ir BPM pagrindų reglamento 83 straipsnio 1 dalimi, panaikino leidimą, išduotą *Trasta Komercbanka* kaip kredito įstaigai[11].

35. 2018 m. vasario 15 d. *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuras, Latvija) kaltinamojo atžvilgiu pradėjo ikiteisminį baudžiamąjį tyrimą, kuris apėmė kaltinimus kyšio priėmimu per *Trasta Komercbanka* priežiūros procedūrą Latvijoje, po kurios iš šio banko buvo atimtas leidimas.

36. Konkrečiai kaltinamasis, viena vertus, kaltinamas tuo, kad 2010 m. rugpjūčio 20–30 d. iš *Trasta Komercbanka* valdybos pirmininko ir akcininko priėmė kyšį – atostogų kelionę, kurios vertė siekė 7 490 EUR. Mainais kaltinamasis, be kita ko, pasinaudodamas dėl savo einamų pareigų teisėtai gauta informacija apie veiksmus, kurių ėmėsi FKTK, vykdydama *Trasta Komercbanka* priežiūrą ir kontrolę, 2015 m, pabaigoje *Trasta Komercbanka* stebėtojų tarybos pirmininkui ir akcininkui galimai suteikė neteisėtą konsultaciją. Ši konsultacija, kaip įtariama, apėmė šiuos

8 *Latvijas Vēstnesis* (Latvijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 74, 2005 m. gegužės 11 d.

9 *Latvijas Vēstnesis*, Nr. 199/200, 1998 m. liepos 8 d.

10 Žr. BPM reglamento 6 straipsnio 6 dalį.

11 Šis procesas buvo ir tebėra nagrinėjamas įvairiose Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bylose; žr. 2017 m. rugsėjo 12 d. Nutartį *Fursin ir kt. / ECB* (T-247/16, nepaskelbta Rink., EU:T:2017:623), 2019 m. lapkričio 5 d. Sprendimą *ECB ir kt. / Trasta Komercbanka ir kt.* (C-663/17 P, C-665/17 P ir C-669/17 P, EU:C:2019:923) ir tebenagrinėjamą bylą T-698/16, *Trasta Komercbanka ir kt. / ECB*.

punktus: pirma, *Trasta Komercbanka* negebėjimas užtikrinti ilgalaikės vidinės kontrolės sistemos, kad įvykdytų *Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums* (Latvijos Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu įstatymas) įtvirtintus reikalavimus, antra, akcinio kapitalo padidinimas, siekiant užtikrinti kvalifikuotąją akcijų paketo dalį, ir, trečia, priemonės, kurių būtina imtis, siekiant pritraukti investuotojus (akcininkus). Dėl šių klausimų laikotarpiu nuo 2009 m. liepos 29 d. iki 2015 m. gruodžio 31 d. FKTK gruodžio kelis kartus vykdė patikrinimus, per kuriuos kaltinamasis, kaip įtariama, padėjo suformuluoti atsakymus į FKTK vykdant patikrinimus pateiktus klausimus ir davė patarimų dėl to, kaip *Trasta Komercbanka* turėtų elgtis vėliau per FKTK atliekamus patikrinimus.

37. Kita vertus, jis kaltinamas tuo, kad laikotarpiu nuo 2012 m. rugpjūčio 23 d. iki 2013 m. gegužės 9 d. priėmė 500 000 EUR dydžio kyšio pasiūlymą iš *Trasta Komercbanka* valdybos pirmininko pavaduotojo ir akcininko ir pusę šios sumos – 250 000 EUR – gavo iš pastarojo arba bendrai kaltinamo tarpininko. Mainais kaltinamasis, kaip įtariama, po 2012 m. rugpjūčio 23 d. ir iki 2015 m. gruodžio 31 d. konsultavo *Trasta Komercbanka* FKTK vykdomos priežiūros klausimais ir padėjo šiam bankui suformuluoti laišką FKTK. Taip pat, kaip įtariama, jis prisidėjo prie to, kad FKTK iš dalies panaikino *Trasta Komercbanka* veiklos apribojimus. Likusios kyšio dalies kaltinamasis, kaip teigiama, negavo, nes FKTK paliko galioti dalį pirma nustatytų apribojimų, be to, *Trasta Komercbanka* nustatė naujus veiklos apribojimus.

38. Dėl abiejų *Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs* (Korupcijos prevencijos ir kovos su korupcija biuras) reiškiamų kaltinimų teigiama, kad kaltinamasis iki FKTK pasiūlymo panaikinti *Trasta Komercbanka* leidimą nedalyvavo jos tarybos posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi *Trasta Komercbanka* priežiūros klausimai. Taip jis, be kita ko, pažeisdamas savo pareigas, neužkirto kelio *Trasta Komercbanka* kapitalo pakankamumo ir likvidumo užtikrinimo rodiklių prastėjimui ir galimai jame vykdomam pinigų plovimui.

39. Galiausiai kaltinamasis kaltinamas 2012 m. ir 2013 m. didelę gauto 250 000 EUR dydžio kyšio sumą slapta per bendrai kaltinamą įmonę investavęs į pastatą.

40. 2018 m. birželio 28 d. atsakingas prokuroras *Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas, Latvija) iš pradžių pareiškė kaltinimą kyšio priėmimu, kurį 2019 m. gegužės 24 d. papildė kaltinimu dėl nusikalstamu būdu gauto turto legalizavimo.

41. 2019 m. gruodžio 20 d. baigėsi paskutinė kaltinamojo, kaip Latvijos banko valdytojo, kadencija.

42. *Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas) iškėlė baudžiamąją bylą pirmojoje instancijoje ir dabar turi priimti sprendimą dėl teisminio nagrinėjimo vykstant baudžiamajam procesui pradžios.

IV. Prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

43. Kadangi *Rīgas rajona tiesa* (Rygos apylinkės teismas) šioje byloje turi abejonių dėl Protokole dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų įtvirtintų imunitetų taikymo ir aprėpties, 2019 m. gruodžio 20 d. nutartimi jis sustabdė bylos nagrinėjimą ir, remdamasis SESV 267 straipsniu, pateikė Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktas ir 22 straipsnio pirma pastraipa taikytini Europos Centrinio Banko valdančiosios tarybos nario

pareigas einančiam valstybės narės centrinio banko valdytojui, t. y. Latvijos banko valdybos pirmininkui?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal šias nuostatas šiam asmeniui imunitetas baudžiamajame procese suteikiamas net ir jam nustojus eiti valstybės narės centrinio banko valdytojo, taigi, ir Europos Centrinio Banko valdančiosios tarybos nario, pareigas?

3. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar šis imunitetas yra tik imunitetas „nuo jurisdikcijos“, kaip nurodyta Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte, ar apima ir imunitetą nuo patraukimo baudžiamojon atsakomybėn, įskaitant kaltinamojo akto įteikimą ir įrodymų rinkimą? Jeigu imunitetas apima ir patraukimą baudžiamojon atsakomybėn, ar ši aplinkybė turėtų įtakos galimybei naudoti įrodymus?

4. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą, siejamą su minėto protokolo 17 straipsniu, už procesą atsakingam subjektui ar atitinkamoje bylos nagrinėjimo stadijoje teismui suteikiama galimybė įvertinti, ar yra su šiuo procesu susijusių Europos Sąjungos interesų, ir tik tuo atveju, jeigu būtų konstatuota, kad tokių interesų yra, t. y. jeigu veikos, kurių padarymu kaltinamas kaltinamasis, būtų susijusios su jo eitomis pareigomis Europos Sąjungos institucijoje, prašyti atitinkamos institucijos, šiuo atveju – Europos Centrinio Banko, panaikinti to asmens imunitetą?

5. Ar taikant Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nuostatas Europos Sąjungos interesai visuomet turi būti tiesiogiai susiję su einant pareigas Europos Sąjungos institucijoje priimtais sprendimais ar atliktais veiksmais? Konkrečiai kalbant, ar dėl tokio pareigūno gali būti pradėtas baudžiamasis procesas, jeigu jam pareikšti kaltinimai susiję ne su jo pareigomis Europos Sąjungos institucijoje, bet su veiksmais, atliktais einant pareigas valstybėje narėje?“

44. Rašytines ir 2021 m. sausio 26 d. vykusiame posėdyje žodines pastabas dėl prejudicinių klausimų pateikė kaltinamasis, Latvijos Respublika, Italijos Respublika, Europos Centrinis Bankas ir Europos Komisija. Be to, nagrinėjant šią bylą pastabas pateikė bendrai kaltinamas CE bei *LR Ģenerālprokuratūras Krimināltiesiskā departamenta Sevišķi svarīgu lietu izmeklēšanas nodaļa* (Latvijos Respublikos generalinės prokuratūros Baudžiamųjų bylų skyriaus ypatingos svarbos bylų tyrimų tarnyba).

V. Teisinis vertinimas

45. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėja buvusiam Latvijos centrinio banko valdybos pirmininkui iškeltą baudžiamąją bylą, kurioje jis, be kita ko, kaltinamas kyšio priėmimu vykdant vieno Latvijos banko priežiūros procedūrą. Pagal Latvijos teisės aktus teismas neturi teisės pradėti teisminio baudžiamosios bylos nagrinėjimo, jeigu kaltinamasis turi imunitetą.

46. Latvijos teisės aktuose imuniteto Latvijos centriniam bankui ar jo organams nėra numatyta. Tačiau pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams kiekvienos valstybės narės teritorijoje suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų „veiksmų, atliktų einant pareigas“. Protokolo 22 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta, kad jis taikomas ir ECB, jo organų nariams ir jo tarnautojams. Pagal SESV 282 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį nacionaliniai centriniai bankai yra sudedamoji ECBS

dalis, o jų valdytojai, jeigu atitinkama valstybė narė priklauso Eurosistemai [12], ECB valdančiosios tarybos – aukščiausiojo ECB organo – nariai.

47. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo penkiais prejudiciniais klausimais iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nuostatos, visų pirma 11 straipsnio a punkte numatytas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl einant pareigas atliktų veiksmų, tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, gali būti taikomos kaltinamam buvusiam Latvijos centrinio banko valdybos pirmininkui ir kokių konkrečiai padarinių tai turi šio teismo nagrinėjamai baudžiamajai bylai.

48. Šiuo tikslu, atsakant į pirmuosius tris prejudicinius klausimus, pirmiausia reikia išsiaiškinti, kokiomis sąlygomis Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytas imunitetas dėl einant pareigas atliktų veiksmų taikomas nacionalinio centrinio banko valdytojui ir kokios yra šio imuniteto ribos. Šiuo atžvilgiu, be kita ko, reikia išsiaiškinti (to klausiama trečiojo prejudicinio klausimo pirmoje dalyje), ar 11 straipsnio a punktas susijęs ir su leidimu traukti baudžiamojon atsakomybėn (žr. A dalį).

49. Paskui, atsakant į ketvirtąjį prejudicinį klausimą, reikia išnagrinėti, kaip ir kas konkrečiu atveju turi nustatyti, ar kaltinamajam inkriminuojamos veikos patenka į Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatyto imuniteto taikymo sritį ir kokiomis sąlygomis šis imunitetas gali būti panaikintas (žr. B dalį).

50. Šiuo atžvilgiu reikia atsakyti ir į klausimą, ar specialiu centrinio banko valdytojo atveju tam tikromis aplinkybėmis reikėtų taikyti platesnį imunitetą. Šią problemą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia penktajame prejudiciniame klausime, kuriuo jis iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama baudžiamojoje byloje imtis veiksmų centrinio banko valdytojo atžvilgiu, jeigu ta byla nesusijusi su jo uždaviniais pagal Sąjungos teisę (žr. C dalį).

51. Galiausiai atsakant į trečiojo prejudicinio klausimo antrą dalį reikia išsiaiškinti, kokia būtų teisinė protokolo 11 straipsnio a punkte įtvirtinto imuniteto pažeidimo pasekmė (žr. D dalį).

A. Dėl Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų taikytinumo ir dėl taikytino imuniteto ribų (pirmasis–trečiasis prejudiciniai klausimai)

1. Dėl taikytinų Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų nuostatų (pirmasis ir antrasis prejudiciniai klausimai)

52. Kaip jau minėta, Protokolas dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų pagal jo 22 straipsnio pirmą pastraipą taikomas ir ECB, jo organams ir jo tarnautojams. Aukščiausiasis ECB organas yra ECB valdančioji taryba, kuri pagal SESV 283 straipsnio 1 dalį susideda iš ECB vykdomosios valdybos narių ir valstybių narių, kurių valiuta yra euro, nacionalinių centrinių bankų valdytojų [13].

[12] Žr. SESV 283 straipsnio 1 dalį.

[13] Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 76, 79 ir 81 punktai).

53. Kaltinimai pagrindinėje byloje apima veiksmus nuo 2010 m. vidurio iki 2015 m. pabaigos, taigi, veiksmus, kurių dalis buvo padaryta prieš Latvijai prisijungiant prie euro zonos 2014 m. sausio 1 d. ir prieš kaltinamajam tampant ECB valdančiosios tarybos nariu. Tačiau, kaip nustatyta ECBS ir ECB statuto 44.2 straipsnio pirmame sakinyje, visų valstybių narių centrinių bankų valdytojai priklauso Bendrajai tarybai, kuri pagal to paties statuto 44.1 straipsnį yra trečiasis ECB organas. Jo narys kaltinamasis buvo dar prieš Latvijai įstojant į Sąjungą 2004 m. gegužės 1 d., taigi, visu kaltinamajame akte nurodytu laikotarpiu.

54. Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų numatyti trijų skirtingų asmenų grupių imunitetai, kurių aprėptis skiriasi *dalyko* ir *apsaugos apimties* atžvilgiu.

55. Pirma, protokolo 8 ir 9 straipsniuose numatytas imunitetas Europos Parlamento nariams. 8 straipsnyje numatytas imunitetas tik dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ir balsavimo, bet kartu apima apsaugą nuo bet kokios apklausos vykdant ikiteisminį tyrimą, nuo sulaikymo ir patraukimo atsakomybėn. 9 straipsnyje numatytas imunitetas dalyko atžvilgiu susijęs tik su sesijomis: per jas apsauga pagal 9 straipsnio 1 dalies b punktą taikoma kitų valstybių narių nei gimtoji valstybė narė teritorijose ir tik nuo patraukimo teisinėn atsakomybėn ir sulaikymo.

56. Antra, Sąjungos institucijų veikloje dalyvaujantys valstybių narių atstovai pagal to paties protokolo 10 straipsnį „naudojasi visomis įprastomis privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis“. Šią nuorodą reikia aiškinti kaip nuorodą į Vienos konvenciją dėl diplomatinių santykių (toliau – Vienos konvencija), visų pirma į jos 29–31 straipsnius. Vienos konvencijos 29 straipsnyje nustatyta, kad „[d]iplomato asmuo“ yra neliečiamas. Šio imuniteto dalykas šioje nuostatoje niekaip daugiau nėra apribotas. Be to, diplomato asmuo negali būti „sulaikytas ar laikomas suimtas jokia forma“. Galiausiai Vienos konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad diplomatai naudojasi imunitetu nuo priimančiosios valstybės baudžiamosios, civilinės ir administracinės jurisdikcijos, neapribojant šio imuniteto jokiais konkrečiais veiksmais [14]. Vienos konvencijos 31 straipsnio 2 dalyje taip pat nustatyta, kad diplomatas neprivalo duoti parodymų kaip liudytojas.

57. Trečia, Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktas taikomas visiems Sąjungos pareigūnams bei kitiems tarnautojams. Dalyko atžvilgiu šiame punkte numatytas imunitetas apribojamas veiksmais, atliktais „einant pareigas“, o apsaugos apimties atžvilgiu galioja nuo valstybių narių „jurisdikcijos“.

58. Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 8 ir 9 straipsniai nagrinėjamu atveju akivaizdžiai negali būti taikomi.

59. Vis dėlto valstybių narių centrinių bankų valdytojams netaikomas ir protokolo 10 straipsnis. Juk tiek, kiek veikia kaip ECB organų nariai, jie negali būti laikomi „valstybių narių atstovais“. Konkrečiai dėl ECBS Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad egzistuoja nežymūs Sąjungos teisės sistemos ir nacionalinės teisės sistemų skirtumai [15]. Nacionalinių centrinių bankų valdytojai šioje labai integruotoje sistemoje funkcijų aspektu turi dvejopą arba mišrų statusą [16]. Analogiški

[14] Vis dėlto žr. Vienos konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje nustatytas išimtis, taikomas privataus nekilnojamojo turto, esančio priimančiosios valstybės teritorijoje, byloms (a punktas), paveldėjimo byloms, kai diplomatas veikia kaip privatus asmuo, o ne atstovaujamosios valstybės vardu, ir yra testamento vykdytojas, paveldimo turto globėjas, įpėdinis ar paveldėtojas (b punktas), ir bet kokios profesinės ar komercinės diplomato veiklos, neįeinančios į jo tarnybines pareigas, byloms (c punktas).

[15] 2019 m. vasario 26 d. Sprendimas *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 69 ir 70 punktai) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 83 punktas).

[16] 2019 m. vasario 26 d. Sprendimas *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 70 punktas).

argumentai taikomi ir bankų sąjungai. Visi ECB valdančiosios tarybos nariai atlieka Europos bankų priežiūros uždavinius [17]. Todėl, kai juos atlieka, jie nelaikytini nacionalinių institucijų atstovais. Be to, valstybių narių atstovų diplomatiniai imunitetai taikomi tik priimančiojoje valstybėje, o ne gimtojoje valstybėje.

60. Tai reiškia, kad nacionalinių centrinių bankų valdytojai imunitetą gali turėti tik pagal protokolo 11 straipsnio a punktą.

2. Dėl imuniteto galiojimo tik veiksmams, atliktiems „einant pareigas“

61. Pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą „Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams kiekvienos valstybės narės teritorijoje suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas“. Kitaip nei minėtasis diplomato asmens imunitetas (imunitetas *ratione personae*), ši nuostata galioja ne asmeniui, o tik tam tikro pobūdžio, t. y. su tarnyba susijusiems, veiksmams. Tai yra vadinamasis funkcinis imunitetas. Dėl šios priežasties jis vadinamas ir imunitetu *ratione materiae*. Taigi vien buvimo Sąjungos tarnautoja ar tarnautoju nepakanka, kad šis imunitetas būtų taikomas [18].

62. Atsižvelgiant į funkciniu aspektu dvejopą arba mišrų nacionalinių centrinių bankų valdytojų statusą ECBS ir bankų sąjungoje, tai reiškia, kad protokolo 11 straipsnio a punktas jiems iš principo gali būti taikomas tik tiek, kiek jie veikia kaip Sąjungos pareigūnai arba tarnautojai [19].

63. Sąjungos tarnautojų imuniteto aprėpties ribojimas grindžiamas tuo, kad pagal SESV 343 straipsnį Sąjunga naudojasi tik tomis privilegijomis ir imunitetais, „kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti“. Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos šiuo klausimu išplaukia, kad Protokolu dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų siekiama užtikrinti visišką ir veiksmingą Sąjungos institucijų apsaugą nuo suvaržymų ir grėsmių, galinčių kilti jų nepriklausomumui ir veiklai [20]. Ribotą Sąjungos imunitetų pobūdį patvirtina protokolo 17 straipsnio 1 dalis, pagal kurią Sąjungos pareigūnams ir kitiems tarnautojams suteiktos privilegijos, imunitetai ir lengvatos atitinka tik Sąjungos [21], o ne asmeninius tarnautojų interesus. Tai reiškia, kad imunitetai yra funkciniai ne tik dalyko, bet ir prasmės bei tikslo atžvilgiu.

64. Imunitetas atliekant su pareigomis susijusius veiksmus yra būtinas siekiant užtikrinti sklandžią Sąjungos institucijų veiklą ir nepriklausomumą. Juk jeigu Sąjungos tarnautojai, atlikdami su pareigomis susijusius veiksmus, neturėtų imuniteto nuo valstybių narių jurisdikcijos, valstybių narių institucijos galėtų traukti juos atsakomybėn [22]. Gali būti, kad dėl šios priežasties Sąjungos institucijų veikla būtų pernelyg atsargi arba netgi paralyžiuota.

17 Žr. šios išvados 45 punktą.

18 1968 m. liepos 11 d. Sprendimas *Sayag ir Zürich* (5/68, EU:C:1968:42, p. 600). Šiuo aspektu Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 23 straipsnio 1 dalies antras sakinys patvirtina, kad, laikantis protokolo, pareigūnai neatleidžiami nei nuo jų privačių įsipareigojimų, nei galiojančių įstatymų ir viešosios tvarkos apsaugos nuostatų vykdymo.

19 Analogiškai dėl nacionalinio centrinio banko archyvų apsaugos pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 2 straipsnį žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 84 ir 85 punktai).

20 1990 m. liepos 13 d. Nutartis *Zwartveld ir kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 19 punktas) ir 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Junqueras Vies* (C-502/19, EU:C:2019:1115, 82 punktas), 2020 m. birželio 18 d. Sprendimas *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2020:481, 47 punktas) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 73 ir 100 punktai).

21 1990 m. liepos 13 d. Nutartis *Zwartveld ir kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 20 punktas) ir 2020 m. birželio 18 d. Sprendimas *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2020:481, 47 punktas).

22 Žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *OH (Imunitetas nuo jurisdikcijos)* (C-758/19, EU:C:2021:86, 67 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

65. Antra, jeigu Sąjungos institucijų veikla galėtų būti vertinama pagal valstybių narių nacionalinę teisę, tai galėtų pakenkti šių institucijų veiklai ir nepriklausomumui [23]. Tai galėtų būti ir kliūtis vykdyti jų uždavinius. Dėl šios priežasties pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą valstybės narės neturi jurisdikcijos Sąjungos tarnautojų veiksmų, atliktų einant pareigas, atžvilgiu.

66. Be to, SESV 263 straipsnyje nustačius išimtinę Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikciją užtikrinama, kad Sąjungos institucijų aktų teisėtumas gali būti peržiūrimas. Juk jeigu pareigūnas veikia eidamas pareigas, tai galiausiai reiškia, kad veikia institucija. Taigi tokio veiksmo valstybės narės negali vertinti.

67. Abu imuniteto atliekant su pareigomis susijusius veiksmus tikslus patvirtina SESV 340 straipsnio antra pastraipa. Joje nustatyta, kad, esant išorės santykiams, už tarnybinius savo tarnautojų veiksmus atsako Sąjunga, o ne tarnautojai asmeniškai. Išimtinę jurisdikciją vertinti, ar tokia atsakomybė privalo būti taikoma, pagal SESV 268 straipsnį turi Teisingumo Teismas [24].

3. Dėl imuniteto galiojimo tik nuo valstybių narių „jurisdikcijos“ (trečiojo prejudicinio klausimo pirma dalis)

68. Atsižvelgdamas į tai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą dėl Sąjungos tarnautojų veiksmų, atliktų einant pareigas, draudžiama tik kelti bylas teisme, ar draudžiamas ir patraukimas baudžiamojon atsakomybėn, vykdomas prieš iškeliant bylą teisme.

69. Kad kelti bylas teisme protokolo 11 straipsnio a punkte nurodytiems asmenims dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, yra draudžiama, matyti jau iš šios nuostatos formuluotės. Ji apima visas jurisdikcijos rūšis, taigi, ir baudžiamąją jurisdikciją [25].

70. Priešingai, nei mano Latvija, šis Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte įtvirtintas imunitetas galioja ne tik nuo teismo proceso siaurąja prasme, bet ir nuo ikiteisminio tyrimo.

71. Tai atsispindi šios nuostatos versijose kai kuriomis kalbomis, kuriose ne visada yra žodis „teismo“ [26]. Bet kuriuo atveju jau ikiteisminiame tyrime gali būti teismo elementų – pavyzdžiui, konkrečios ikiteisminio tyrimo teisėjo kompetencijos. Tačiau, kadangi imuniteto ribos negali priklausyti nuo konkretaus baudžiamojo proceso reglamentavimo ir kompetencijų pasidalijimo tarp teisėsaugos institucijų ir teismų atskirose valstybėse narėse, preziumuotina, kad imunitetas galioja bendrai nuo valdžios institucijų prievartos priemonių, taikomų vykdant baudžiamąjį tyrimą [27].

23 Žr. 1968 m. liepos 11 d. Sprendimą *Sayag ir Zürich* (5/68, EU:C:1968:42, p. 600).

24 Žr. 1969 m. liepos 10 d. Sprendimą *Sayag ir Zürich* (9/69, EU:C:1969:37, 5–7 punktai). Atsakomybė vidaus santykiuose pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 22 straipsnio pirmą pastraipą taikoma tik rimtų nusižengimų atvejais.

25 Žr. generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *OH (imunitetas nuo jurisdikcijos)* (C-758/19, EU:C:2021:86, 27 punktas).

26 Žr., pavyzdžiui, „fritagelse for retsforfølgning“ versijoje danų kalba, „immune from legal proceedings“ versijoje anglų kalba ir „vrijgesteld van rechtsvervolgin“ versijoje nyderlandų kalba.

27 Žr. mano išvadą bylose *Rimšēvičs / Latvija ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2018:1030, 144 punktas).

72. Konkrečios priemonės, kurias dėl šios priežasties draudžiama taikyti, kol nepanaikintas protokolo 11 straipsnio a punkte numatytas imunitetas, apima įtariamojo sulaikymą, apklausą kaip įtariamojo ir kratas pas jį. Tas pats galioja ir tuomet, kai tokios priemonės taikomos administracinėse arba civilinėse bylose, susijusiose su Sąjungos tarnautojo veiksmu, atliktu einant pareigas [28].

73. Šią Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkto sampratą neseniai patvirtino Teisingumo Teismas, pabrėždamas, kad Sąjungos pareigūnui dėl veiksmų, atliktų einant pareigas, visų pirma negali būti taikomos laisvės atėmimo priemonės [29].

74. Šį aiškinimą patvirtina ir Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 19 straipsnis, kuriame numatyta, kad Sąjungos tarnautojams turi būti suteiktas leidimas vykstant teismo procesui atskleisti informaciją, kuri jiems buvo patikėta einant pareigas. Tai *a contrario* reiškia, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas rėmėsi tuo, jog antraip imunitetas nuo jurisdikcijos būtų kliūtis apklausti pareigūną kaip liudytoją arba įtariamąjį.

75. Kita vertus, protokolo 11 straipsnio a punkte numatyto imuniteto funkcinis pobūdis neleidžia suvokti jo kaip visapusiško draudimo vykdyti ikiteisminį tyrimą arba nagrinėti bylą.

76. Pirma, jeigu būtų buvę siekta uždrausti bet kokią Sąjungos tarnautojų apklausą vykdant baudžiamuosius ikiteisminius tyrimus, tai būtų buvę *expressis verbis* nurodyta Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų. Dėl Europos Parlamento narių tai, pavyzdžiui, reglamentuota protokolo 8 straipsnyje. Šie dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ar balsavimo negali būti „apklausiami <…> ar traukiami atsakomybėn“.

77. Antra, draudimas apskritai pradėti ikiteisminį tyrimą arba nagrinėti bylas, kurios galbūt patenka į protokolo 11 straipsnio a punkte nustatyto imuniteto taikymo sritį, galėtų būti susietas tik su atitinkamo Sąjungos tarnautojo asmeniu. Tačiau tokiu atveju išnyktų skirtis nuo asmens imuniteto [30].

78. Trečia, kaip teisingai pažymėjo Italijos vyriausybė, jeigu teisėsaugos institucijoms būtų neleidžiama net pradėti tirti su Sąjungos tarnautojų veiksmais susijusių reikšmingų faktų, praktiškai būtų neįmanoma nustatyti galimo ryšio su Sąjungos institucijos tarnybiniais uždaviniais.

79. Ir, ketvirta, pagal Teisingumo Teismo jurisprudenciją draudžiama aiškinti Protokolą dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų taip, kad baudžiamųjų tyrimų vykdymas valstybės narės teritorijoje būtų apsunkintas ar net taptų neįmanomas [31]. Kitaip tariant, funkciniu, taigi, ribotu, protokole įtvirtintų privilegijų ir imunitetų pobūdžiu siekiama užtikrinti proporcingą pusiausvyrą tarp Sąjungos interesų, susijusių su jos nepriklausomumu ir veikla, ir valstybių narių intereso, susijusio su veiksmingu patraukimu baudžiamojon atsakomybėn. Tačiau visapusiškas ikiteisminio tyrimo draudimas viršytų tai, kas būtina „jos uždaviniams atlikti“, kaip tai suprantama pagal SESV 343 straipsnį.

28 Tai gali būti ir su baudžiamąja byla nesusijusios priemonės, kaip antai įpareigojimai atvykti arba suteikti informaciją, už kurių nevykdymą gresia bauda, arba poėmio priemonių taikymas.

29 2020 m. birželio 18 d. Sprendimas *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2020:481, 45 punktas).

30 Šiuo klausimu žr. šios išvados 56 ir 61 punktus.

31 Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 105 punktas).

80. Tiesa, negalima atmesti galimybės, kad tam tikrais atvejais jau ikiteisminis tyrimas, vykdomas Sąjungos pareigūno atžvilgiu dėl einant pareigas atliktų veiksmų, gali kelti grėsmę Sąjungos institucijų nepriklausomumui arba veiklai. Dėl šios priežasties Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 18 straipsnyje numatyta, kad taikydamos šį protokolą Sąjungos institucijos bendradarbiauja su atitinkamomis suinteresuotų valstybių narių valdžios institucijomis. Taip siekiama išvengti skirtingo šio protokolo nuostatų aiškinimo ir taikymo [32] ir bendrai užtikrinti, kad protokolo tikslai būtų įgyvendinami. Protokolo 18 straipsnyje šiuo atžvilgiu sukonkretinama ESS 4 straipsnio 3 dalis [33].

81. Taigi nacionalinės teisėsaugos institucijos arba ikiteisminio tyrimo teisėjai jau ankstyvoje proceso stadijoje privalo apie vykdomą tyrimą informuoti Sąjungos instituciją, kurioje įtariamasis dirba, ir, jei reikia, paprašyti panaikinti imunitetą [34]. Sąjungos institucija turi turėti galimybę įvertinti, ar kyla grėsmė jos veiklai ir nepriklausomumui [35]. Išimtis gali būti taikoma nebent tais atvejais, kai veiksmai, dėl kurių vyksta tyrimas arba yra iškelta baudžiamoji byla, akivaizdžiai nesusiję su įtariamojo uždaviniais ir pareigomis pagal Sąjungos teisę. Vis dėlto, atsižvelgiant į glaudžią nacionalinių ir Sąjungos kompetencijų sąsają ECBS ir Europos bankų priežiūros srityje, menkai tikėtina, kad iš pirmo žvilgsnio tarnybinis centrinio banko valdytojo veiksmas akivaizdžiai gali būti priskirtas tik nacionalinei kompetencijos sričiai.

82. Jeigu Sąjungos institucija mano, kad veikos, kuriomis asmuo kaltinamas, niekaip nesusijusios su jo uždaviniais arba kad Sąjunga nesuinteresuota išsaugoti imunitetą pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 17 straipsnio antrą pastraipą, ikiteisminis tyrimas gali būti tęsiamas. Suinteresuotasis asmuo tokiu atveju pagal Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų 90 straipsnio 2 dalį arba, jei reikia, pagal 91 straipsnį gali pateikti skundą Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, kuris sprendžia, ar imunitetą buvo atsisakyta panaikinti arba jis buvo panaikintas teisėtai. Teisingumo Teismas šiuo klausimu yra nusprendęs, kad toks institucijos sprendimas yra „asmens nenaudai priimtas aktas“, nes sukuria privalomų teisinių pasekmių, galinčių tiesiogiai ir nedelsiant daryti poveikį ieškovo interesams ir aiškiai pakeisti jo teisinę padėtį [36]. Taigi sprendimas atsisakyti panaikinti imunitetą arba sprendimas jį panaikinti atitinka visas teisės akto, dėl kurio galima pareikšti ieškinį, sąlygas, kaip tai suprantama pagal SESV 263 straipsnio ketvirtą pastraipą [37], ir jį gali apskųsti ir turintys tam teisę asmenys, kurie nepatenka į Europos Sąjungos pareigūnų tarnybos nuostatų taikymo sritį, kaip antai visi ECB tarnautojai bei nacionalinių centrinių bankų valdytojai.

83. Bet jeigu institucija mano, kad yra ryšys su jos uždaviniais ir kad imuniteto panaikinimas pažeistų jos interesus, kompetentingas ikiteisminio tyrimo teisėjas, nesutinkantis su šiuo sprendimu, dar vykstant ikiteisminiam tyrimui gali pateikti „teisinės pagalbos prašymą“

32 2008 m. spalio 21 d. Sprendimas *Marra* (C-200/07 ir C-201/07, EU:C:2008:579, 42 punktas), 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 40 punktas) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 119 punktas).

33 2008 m. spalio 21 d. Sprendimas *Marra* (C-200/07 ir C-201/07, EU:C:2008:579, 41 punktas) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 119 punktas).

34 Analogiškai dėl Sąjungos archyvų žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 126 punktas).

35 Šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 102 punktas).

36 Žr. 2020 m. birželio 18 d. Sprendimą *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2020:481, 44–54 punktai).

37 Žr., pavyzdžiui, 2011 m. spalio 13 d. Sprendimą *Deutsche Post ir Vokietija / Komisija* (C-463/10 P ir C-475/10 P, EU:C:2011:656, 36 ir 37 punktai).

Teisingumo Teismui[38]. Tai yra atskira proceso rūšis, apibūdinama trumpiniu „IMM“ (prašymas dėl imunitetų, *demande relative aux immunités*). Per jį Teisingumo Teismas vertina, ar institucija turėjo teisę atsisakyti panaikinti imunitetą[39].

84. Galiausiai, jeigu nacionalinės institucijos arba teismai atsisako ką tik minėtu būdu įtraukti į procesą Sąjungos institucijas arba Teisingumo Teismą, „IMM“ procesą Teisingumo Teisme gali pradėti pats tariamas teisių turėtojas, prašydamas pripažinti, kad jis turi imunitetą[40]. Be to, dėl lojalaus bendradarbiavimo taikant protokolą principo pažeidimo gali būti pradėta procedūra dėl įsipareigojimų neįvykdymo[41].

85. Jeigu ir to neįvyko, nacionalinis teismas, prieš pradėdamas nagrinėti bylą iš esmės, pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 18 straipsnį privalo (ką jis ir padarė nagrinėjamu atveju) pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį[42].

86. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytas Sąjungos tarnautojų imunitetas nuo jurisdikcijos dėl veiksmų, atliktų einant pareigas, apima valdžios institucijų prievartos priemones baudžiamojoje byloje, tačiau bendrai nėra kliūtis pradėti ir vykdyti ikiteisminį tyrimą.

4. Tarpinė išvada

87. Valstybių narių centrinių bankų valdytojai pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 22 straipsnio pirmą pastraipą, siejamą su 11 straipsnio a punktu, patenka į jo taikymo sritį, jeigu jie, kaip Sąjungos uždavinių vykdytojai, pagal pareigas veikia ECBS arba bankų sąjungoje, visų pirma kaip ECB bendrosios tarybos arba ECB valdančiosios tarybos nariai.

88. Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytas imunitetas nuo jurisdikcijos, be teismo bylų, iškeltų dėl einant pareigas atliktų veiksmų, apima ir valdžios institucijų prievartos priemones su tokiais veiksmais susijusiose baudžiamosiose bylose, tačiau bendrai nėra kliūtis dėl tokių veiksmų pradėti ir vykdyti ikiteisminį tyrimą.

89. Be to, iš šios nuostatos formuluotės matyti, kad imunitetas nuo jurisdikcijos lieka galioti ir „nustojus eiti pareigas“. Taip paaiškinama, kad imunitetas lieka galioti ir pasibaigus kadencijai. Tačiau jis galioja tik per kadenciją atliktiems tarnybiniams veiksmams. Neturi reikšmės, kada dėl einant pareigas atlikto veiksmo pradedamas tyrimas.

38 Šiuo klausimu žr. 1990 m. liepos 13 d. Nutartį *Zwartveld ir kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315).

39 Šiuo klausimu žr. 1990 m. liepos 13 d. Nutartį *Zwartveld ir kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 24 punktas); žr. ir šios išvados 106 punktą.

40 Šiuo klausimu žr. 1960 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Humblet / Belgijos valstybė* (6/60-IMM, EU:C:1960:48).

41 Šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 111 ir paskesni punktai).

42 Žr. šios išvados 93 ir paskesnius punktus; prie tokios išvados galiausiai buvo prieita ir 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 40 punktas).

B. Dėl Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatyto imuniteto nuo jurisdikcijos konkrečių sąlygų (ketvirtasis prejudicinis klausimas)

90. Savo ketvirtuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, kaip įvertinti, ar kaltinamasis konkrečiu atveju turi Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytą imunitetą nuo jurisdikcijos, kokį vaidmenį šiuo aspektu vaidina Sąjungos intereso buvimas ir kokiomis aplinkybėmis šis teismas privalo kreiptis į ECB su prašymu panaikinti imunitetą.

91. Norint nustatyti, ar tam tikras veiksmas buvo atliktas einant pareigas, kaip tai suprantama pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą, svarbus yra ryšys tarp veiksmo ir Sąjungos tarnautojo pareigų ir uždavinių [43]. Šiuo aspektu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma klausia, ar jis pats turi teisę įvertinti, ar toks ryšys yra.

92. Vadinasi, pirmiausia reikia išsiaiškinti, į kieno kompetenciją įeina įvertinti, ar yra ryšys su Sąjungos institucijos ar jos tarnautojų uždaviniais (žr. 1 skyrių). Paskui reikia išnagrinėti, kokiais kriterijais remiantis šį ryšį reikia vertinti (žr. 2 skyrių). Galiausiai reikia ištirti, kokios aplinkybės turi reikšmės atliekant minėtąjį vertinimą nagrinėjamu atveju (žr. 3 skyrių).

1. Dėl kompetencijos vertinti, ar yra ryšys su Sąjungos uždaviniais

93. Praktikoje su klausimu, ar Sąjungos tarnautojo imunitetas galėtų būti procesinė kliūtis, pirmiausia susiduria valstybės narės teisėsaugos institucijos arba teismai. Tik jie turi svarbios faktinės informacijos, iš kurios apskritai gali būti matyti ryšys su Sąjungos institucijos uždaviniais. Taigi yra natūralu, kad nacionalinės institucijos arba teismai pirmiausia pradeda nagrinėti klausimą, ar taikomas Protokole dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų nustatytas imunitetas.

94. Tiesa, tai nereiškia, kad jie patys savarankiškai gali nuspręsti, ar veiksmai, dėl kurių vyksta tyrimas, yra susiję su tarnybiniais Sąjungos tarnautojo uždaviniais. Veikiau, vos tik tam tikri veiksmai *prima facie* gali patekti į Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkto taikymo sritį, jie privalo kreiptis į Teisingumo Teismą [44].

95. Šiuo aspektu, pirma, reikia priminti, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažinta, jog Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte nustačius imunitetą dėl veiksmų, atliktų einant pareigas, siekiama išvengti Sąjungos institucijų veiklos vertinimo pagal valstybių narių nacionalinę teisę. Šitaip, be kita ko, siekiama užtikrinti SESV 263 straipsnyje nustatytą išimtinę Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisdikciją vertinti Sąjungos institucijų aktų teisėtumą [45].

[43] Žr. jau generalinio advokato J. Gand išvadą byloje *Sayag ir Zürich* (5/68, nepaskelbta, EU:C:1968:30, p. 608); dėl einant pareigas pareikštos nuomonės žr. ir 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 33 punktas) bei 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Troszczynski / Parlamentas* (C-12/19 P, EU:C:2020:725, 40 punktas).

[44] Šiuo klausimu žr. šios išvados 81 ir paskesnius punktus.

[45] Žr. šios išvados 65 ir 66 punktus.

96. Kilus abejonių, tik Teisingumo Teismas gali privalomai nustatyti, kas įeina į Sąjungos tarnautojų uždavinius ir pareigas [46]. Jeigu valstybių narių teismai galėtų vertinti, ar yra ryšys su Sąjungos uždaviniu, galiausiai šie teismai spręstų, kas įeina ir kas neįeina į Sąjungos institucijų uždavinius.

97. Tiesa, Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 9 straipsnio 1 dalies a punkte numatyto parlamento narių imuniteto atveju yra kitaip. Tačiau šio punkto formuluotėje *expressis verbis* nustatyta, kad šis imunitetas priklauso nuo nacionalinės teisės [47]. Kadangi tik nacionaliniai teismai turi įgaliojimus apibrėžti pagal nacionalinės teisės aktus parlamento nariams taikomo imuniteto apimtį, tik jie atitinkamai gali nustatyti, ar tam tikri veiksmai patenka į šio imuniteto taikymo sritį.

98. Taigi Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytais atvejais nacionalinis teismas, remdamasis SESV 267 straipsniu, pagal protokolo 18 straipsnį privalo kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą vėliausiai tuomet, kai svarsto galimybę iškelti bylą Sąjungos tarnautojui [48]. Antraip kyla grėsmė, kad nacionalinis teismas, pažeisdamas SESV 263 straipsnį, vertins Sąjungos institucijos veiksmus.

99. Tik jeigu Teisingumo Teismas prieina prie išvados, kad faktinėmis aplinkybėmis, apie kurias pranešė nacionalinis teismas, ryšio su Sąjungos institucijos uždaviniais nėra, šiam teismui leidžiama iškelti baudžiamąją bylą. Kitu atveju pagal protokolo 17 straipsnio antrą pastraipą pirmiausia reikia kreiptis į atitinkamą Sąjungos instituciją su prašymu panaikinti imunitetą [49]. Taip Sąjungos institucijai suteikiama galimybė įvertinti, ar imunitetas yra būtinas siekiant išsaugoti veiklą ir nepriklausomumą. Šią galimybę ir siekiama užtikrinti Protokolu dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų [50].

100. Tai yra antroji priežastis, kodėl nacionalinis teismas neturi teisės pats vienas nuspręsti, kad įtariamojo veiksmas nesusijęs su Sąjungos uždaviniais ir dėl to protokolo 11 straipsnio a punktas netaikytinas. Juk taip jis suinteresuotai institucijai užbėgtų už akių arba užkirstų kelią atlikti savo vertinimą. Šiuo aspektu protokolo 11 straipsnio a punkte nustatytas imuniteto atvejis skiriasi nuo šio protokolo 8 straipsnio atvejų, kuriais nenumatyta, kad parlamentas įvertina, ar parlamentaro imunitetas konkrečiu atveju yra būtinas [51].

101. Taigi „veiksmo, atlikto einant pareigas“, kaip jis suprantamas pagal protokolo 11 straipsnio a punktą, buvimui būtinas veiksmo ryšys su Sąjungos tarnautojų uždaviniais galiausiai nustatomas Sąjungos teisės lygmeniu autonomiškai, ir tai daro Teisingumo Teismas [52]. Tai niekaip nekeičia aplinkybės, kad tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas gali padaryti faktines išvadas, kurios yra reikalingos minėtam vertinimui atlikti. Tačiau jo uždavinys tėra tik pagal Teisingumo Teismo šiam tikslui nustatytus kriterijus apibendrinti faktus, kurie, jo manymu, yra įrodyti [53].

46 Žr. 2014 m. gruodžio 18 d. Nuomonę 2/13 (Sąjungos prisijungimas prie EŽTK) (EU:C:2014:2454, 224, 225, 230 ir 231 punktai) ir 2019 m. balandžio 30 d. Nuomonę 1/17 (IEPS) (EU:C:2019:341, 132 punktas).

47 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 25 punktas).

48 Dėl iš Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 18 straipsnio kylančių pareigų žr. šios išvados 80 ir paskesnius punktus.

49 Tai iš principo turėjo įvykti dar ikiteisminio tyrimo stadijoje, žr. šios išvados 81 ir paskesnius punktus; vėliausiai dabar reikia padėtį ištaisyti, jeigu institucijai dar nebuvo suteikta galimybė įvertinti, ar byla gali kelti grėsmę jos nepriklausomumui ir veiklai.

50 Šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 102 punktas).

51 Tik tai turėjo galvoje Teisingumo Teismas 2008 m. spalio 21 d. Sprendime *Marra* (C-200/07 ir C-201/07, EU:C:2008:579, 32 punktas).

52 Žr., pavyzdžiui, Teisingumo Teismo paaiškinimus šiuo klausimu 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendime *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 28–37 punktai).

53 Šiuo klausimu žr. 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimą *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 37 punktas) ir 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimą *Troszczynski / Parlamentas* (C-12/19 P, EU:C:2020:725, 57 punktas).

2. Dėl būtino ryšio su Sąjungos uždaviniais nustatymo kriterijų

102. Progą pareikšti nuomonę dėl to, kada veiksmas yra susijęs su Sąjungos tarnautojo uždaviniais taip, kad galima jį laikyti „veiksmu, atliktu einant pareigas“, kaip tai suprantama pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą, Teisingumo Teismas iki šiol turėjo tik vieną kartą [54]. Sprendimuose *Sayag ir Zürich* jis nusprendė, kad imunitetas nuo jurisdikcijos apima tik tokius veiksmus, pagal savo pobūdį laikytinus asmens, kuris remiasi imunitetu, indėliu į institucijos, kuriai šis asmuo priklauso, uždavinių vykdymą [55]. Su institucijų uždaviniais veiksmai turi būti susiję tiesioginiu vidiniu ryšiu, nulemiančiu šių veiksmų būtinumą [56].

103. Kad šiuos kriterijus būtų galima taikyti, reikia iškelti sau klausimą, kokius veiksmus pagal savo prasmę ir tikslą turi apimti imunitetas dėl einant pareigas atliekamų veiksmų.

104. Akivaizdu, kad reikia remtis tuo, ar atitinkamas veiksmas yra „būtinas“ [57] tarnybiniam uždaviniui atlikti arba yra susijęs su juo priežastiniu ar kitu [58] ryšiu. Juk Sąjungos institucijų sklandžiai veiklai ir nepriklausomumui galėtų kilti grėsmė, jeigu Sąjungos tarnautojai, imdamiesi veiksmų, nepatenkančių į jų nuostatuose nurodytą veiklos sritį, bet su ja susijusių arba jai reikalingų, turėtų nuogąstauti, kad gali būti patraukti civilinėn arba baudžiamojon atsakomybėn [59].

105. Vis dėlto, kaip jau minėta, nustatant imunitetą dėl einant pareigas atliktų veiksmų pirmiausia siekiama išvengti to, kad Sąjungos institucijų veiksmus, kišdamiesi į jų veiklą ir nepriklausomumą, vertintų nacionalinės institucijos ir teismai. Vadinasi, veiksmo ryšys su Sąjungos institucijos uždaviniais turi būti preziumuojamas visais atvejais, kai šio veiksmo vertinimas reikštų jos tarnautojų pareigų vertinimą, kurį, kaip minėta pirma [60], atlieka ne nacionalinės institucijos ir teismai, o tik Sąjungos institucijos ir galiausiai Teisingumo Teismas.

106. Tokia būtino ryšio samprata pernelyg neriboja valstybių narių teisėtų interesų vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Juk tai, kad veiksmas buvo atliktas einant pareigas, taigi, jam taikomas Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte nustatytas imunitetas (jei reikia, po Teisingumo Teismo išvados), nereiškia, kad atitinkamo asmens nebegalima traukti atsakomybėn ir nuteisti. Veikiau valstybių narių institucijos ar teismai pagal protokolo 17 straipsnio antrą pastraipą gali kreiptis į atitinkamą Sąjungos instituciją su prašymu imunitetą panaikinti. Teisingumo Teismo jurisprudencijoje pripažinta, kad pagal protokolo 18 straipsnyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą Sąjungos institucijos privalo patenkinti prašymą, jeigu konkrečiu atveju Sąjunga nesuinteresuota imunitetu [61]. Jeigu jos nepagrįstai atsisako panaikinti imunitetą, patraukti atitinkamą asmenį atsakomybėn gali leisti Teisingumo Teismas [62].

54 Tiesa, šis klausimas šiuo metu yra iškilęs nagrinėjamoje byloje *OH (Imunitetas nuo jurisdikcijos)* (C-758/19, EU:C:2021:86), kurioje generalinis advokatas M. Bobek 2021 m. vasario 2 d. pateikė savo išvadą.

55 1968 m. liepos 11 d. Sprendimas *Sayag ir Zürich* (5/68, EU:C:1968:42, p. 600).

56 1969 m. liepos 10 d. Sprendimas *Sayag ir Zürich* (9/69, EU:C:1969:37, 7 punktas).

57 Žr. generalinės advokatės E. Sharpston išvadą byloje *Komisija / RQ* (C-831/18 P, EU:C:2019:1143, 54 punktas).

58 Žr. generalinio advokato J. Gand išvadą byloje *Sayag ir Zürich* (5/68, nepaskelbta Rink., EU:C:1968:30, p. 608).

59 Žr. ir generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *OH (Imunitetas nuo jurisdikcijos)* (C-758/19, EU:C:2021:86, 27, 29 ir 67 punktai), kur jis remiasi glaudaus ryšio kriterijumi.

60 Žr. šios išvados 95, 96 ir 98 punktus.

61 Šiuo klausimu žr. 1990 m. liepos 13 d. Nutartį *Zwartveld ir kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:315, 22 ir 25 punktai) ir 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 101 punktas).

62 Žr. šios išvados 83 punktą ir 1990 m. gruodžio 6 d. Nutartį *Zwartveld ir. kt.* (C-2/88-IMM, EU:C:1990:440).

107. Šiuo aspektu Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte nustatytas imunitetas skiriasi nuo šio protokolo 8 straipsnyje nustatyto Europos Parlamento narių imuniteto, kuris negali būti panaikintas [63]. Tačiau šis ypatumas, atrodo, ir yra priežastis, dėl kurios Teisingumo Teismas nusprendė, kad ryšys turi būti tiesioginis ir akivaizdus [64]. Todėl tokia siaura ryšio samprata protokolo 11 straipsnio a punkto atvejais nėra tinkama.

108. Bet kuriuo atveju tai, kad veiksmas galbūt yra neteisėtas, nėra kliūtis laikyti jį einant pareigas atliktu veiksmu [65]. Kaip jau minėta, taip yra vien todėl, kad veiksmo neteisėtumas atitinkamoje byloje apskritai dar turi būti įvertintas. Jeigu prielaida, kad veiksmas neteisėtas, būtų padaryta pernelyg skubotai, ir imunitetas nuo valstybių narių jurisdikcijos panaikintas, galiausiai viskas vis tiek galėtų baigtis tuo, kad nacionalinis teismas vietoj Teisingumo Teismo vertintų Sąjungos institucijų veiksmų teisėtumą. Daugeliu ypač sunkių kaltinimų atveju – pavyzdžiui, kaltinimo nužudymu – imunitetas paprastai turi būti panaikintas todėl, kad tokia veika nereikalauja įvertinimo, kiek ji susijusi su įtariamojo pareigomis pagal Sąjungos teisę, todėl akivaizdžiai neturi ryšio su šio asmens uždaviniais pagal Sąjungos teisę, bet ne todėl, kad ši veika yra neteisėta [66].

109. Veikiau į potencialų veiksmo neteisėtumą reikia atsižvelgti tik tada, kai svarstomas imuniteto panaikinimo klausimas. Jeigu tikėtina, kad veiksmas neteisėtas, tik labai svarūs Sąjungos interesai galėtų būti pagrindas nepanaikinti imuniteto.

110. Priešingai, nei penktojo prejudicinio klausimo pirmoje dalyje svarsto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, vertinant veiksmo ryšį su Sąjungos uždaviniais ypatingų Sąjungos interesų buvimas neturi reikšmės. Tiesa, protokolo privilegijos ir imunitetai pagal 17 straipsnio pirmą pastraipą yra taikomi tik Sąjungos labui. Tačiau, svarstant imuniteto buvimo klausimą, tai reiškia tik tiek, kad imunitetas yra ribotas funkcijų aspektu, todėl gali būti taikomas tik dėl einant pareigas atliktų veiksmų [67]. Ar yra Sąjungos interesai, įvertinama tik svarstant galimą imuniteto panaikinimą. Protokolo 17 straipsnio antroje pastraipoje paaiškinama, kad kiekviena Sąjungos institucija atšaukia imunitetą, jeigu tai neprieštarauja Sąjungos interesams. Bet atitinkama Sąjungos institucija neprivalo įrodyti, kad patraukimas atsakomybėn galėtų būti trukdis šios institucijos veiklai ir nepriklausomumui, tam, kad pagrįstų funkcinio imuniteto buvimą [68].

111. Taigi „einant pareigas atliktais veiksmais“, kaip jie suprantami pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą, laikytini tokie veiksmai, kurie tiesioginiu vidiniu ryšiu, nulemiančiu šių veiksmų būtinumą, yra susiję su institucijų uždaviniais, todėl pagal savo pobūdį laikytini šioje nuostatoje nurodyto asmens indėliu į institucijos, kuriai šis asmuo priklauso, uždavinių vykdymą. Taip yra tuo atveju, kai teismas, nagrinėdamas šį veiksmą, turi įvertinti atitinkamos Sąjungos institucijos ir jos tarnautojų pareigas; išimtinę kompetenciją atlikti šį vertinimą turi Teisingumo Teismas.

63 2008 m. spalio 21 d. Sprendimas *Marra* (C-200/07 ir C-201/07, EU:C:2008:579, 44 punktas) ir 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 27 punktas).

64 2011 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas *Patriciello* (C-163/10, EU:C:2011:543, 35 punktas) ir 2020 m. rugsėjo 17 d. Sprendimas *Troszczynski / Parlamentas* (C-12/19 P, EU:C:2020:725, 39 punktas); šiuo klausimu žr. ir generalinio advokato P. Pikamäe išvadą byloje *Troszczynski / Parlamentas* (C-12/19 P, EU:C:2020:258, 51 punktas).

65 Žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Junqueras Vies* (C-502/19, EU:C:2019:1115, 89 punktas) ir generalinio advokato M. Bobek išvadą byloje *OH (Imunitetas nuo jurisdikcijos)* (C-758/19, EU:C:2021:86, 27 punktas).

66 Žr. generalinio advokato M. Poiares Maduro išvadą sujungtose bylose *Marra* (C-200/07 ir C-201/07, EU:C:2008:369, 12 punktas).

67 Šiuo klausimu žr. šios išvados 63 ir 64 punktus.

68 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimas *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 100 punktas).

3. Dėl būtino ryšio buvimo konkrečiu atveju

112. Siekiant naudingai atsakyti į tikrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą – ar pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą yra draudžiama pradėti teisminį bylos nagrinėjimą – toliau reikia išnagrinėti būtiną ryšį, kiek tai įmanoma remiantis nurodytais faktais. Taip pat reikia ištirti ir faktines sąlygas, kurių įvykdymą šiuo aspektu dar turės įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas [69].

113. Dėl didelės ECBS ir Europos bankų priežiūros sistemų integracijos praktikoje gali būti sunku nustatyti, ar veiksmas priklauso nacionaliniams centrinio banko valdytojo uždaviniams, ar uždaviniams pagal Sąjungos teisę [70]. Tai, viena vertus, rodo pareiga anksti į tokį procesą įtraukti ECB [71], kita vertus, tai pabrėžia būtinybė palikti ryšio su Sąjungos uždaviniais vertinimą Teisingumo Teismui [72].

114. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pirma, matyti, kad kaltinamasis kaltinamas nuo 2010 m. vidurio iki 2015 m. pabaigos už pinigus arba turtinę naudą konsultavęs *Trasta Komercbanka* dėl FKTK vykdomos priežiūros ir padėjęs šiam bankui suformuluoti laišką FKTK, pasinaudodamas informacija, kurią gavo dėl FKTK eitų pareigų. Antra, jis kaltinamas tuo, kad iki 2016 m. vasario 5 d. FKTK pateikto pasiūlymo panaikinti *Trasta Komercbanka* leidimą nedalyvavo jos tarybos posėdžiuose, kuriuose buvo svarstomi *Trasta Komercbanka* priežiūros klausimai, ir taip neužkirto kelio *Trasta Komercbanka* kapitalo pakankamumo ir likvidumo užtikrinimo rodiklių prastėjimui ir galimai joje vykdomam pinigų plovimui. Trečia, jis kaltinamas tuo, kad 2012 m. ir 2013 m., siekdamas nuslėpti kaip atlygį gautų pinigų kilmę, investavo juos į nekilnojamąjį turtą.

a) Dėl kaltinimų, susijusių su laikotarpiu iki 2014 m. lapkričio 4 d.

115. ECBS nacionalinių centrinių bankų valdytojai Sąjungos uždavinius vykdo visų pirma tuomet, kai, būdami ECB valdančiosios tarybos nariai, priima sprendimus dėl pinigų politikos priemonių. Iš SESV 129 straipsnio 1 dalies, siejamos su ECBS ir ECB statuto 12.1 straipsnio 1 dalimi, išplaukia, kad ši taryba nustato Sąjungos pinigų politiką [73]. ECB bendroji taryba savo ruožtu pagal SESV 141 straipsnio 2 dalį gerina valstybių narių pinigų politikos koordinavimą siekiant užtikrinti kainų stabilumą.

116. Būdami ECB valdančiosios tarybos nariai, nacionalinių centrinių bankų valdytojai nuo 2014 m. lapkričio 4 d., kai įsigaliojo bankų sąjungos bendras priežiūros mechanizmas, gali vykdyti ir su bankų priežiūra susijusius Sąjungos uždavinius. Juk pagal BPM reglamento 6 straipsnio 1 dalį ECB turi užtikrinti nuoseklų ir darnų bankų sąjungos bendro priežiūros mechanizmo, kurį sudaro ECB ir nacionalinės kompetentingos institucijos, veikimą [74]. Pagal
BPM reglamento 26 straipsnio 8 dalį galutinius sprendimus dėl ECB pagal to paties reglamento 4 straipsnio 1 dalį pavestų priežiūros uždavinių ECB valdančioji taryba priima po parengiamojo

69 Žr. šios išvados 101 punktą.

70 Dėl šio reikalavimo žr. šios išvados 62 punktą.

71 Žr. šios išvados 81 punktą.

72 Žr. visų pirma šios išvados 95 ir 96 punktus.

73 2015 m. birželio 16 d. Sprendimas *Gauweiler ir kt.* (C-62/14, EU:C:2015:400, 38 punktas).

74 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Berlusconi Fininvest* (C-219/17, EU:C:2018:1023, 53 punktas) ir 2019 m. spalio 2 d. Sprendimas *Crédit Mutuel Arkéa / ECB* (C-152/18 P ir C-153/18 P, EU:C:2019:810, 60 punktas).

darbo, kurį atlieka vadinamoji Priežiūros valdyba [75]. ECB bendroji taryba, kuriai priklauso ir pinigų sąjungai nepriklausančių valstybių narių centrinių bankų valdytojai, šioje sistemoje uždavinių neturi, nes BPM prižiūrimi tik euro zonos bankai.

117. Dėl kaltinimo legalizavus nusikalstamu būdu gautą turtą (pinigų plovimas) pažymėtina, kad nematyti, kaip jis galėtų būti susijęs su kaltinamojo, kaip ECB organo nario, funkcijomis pagal Sąjungos teisę. Juk piniginės sumos investavimas į nekilnojamojo turto objektą jokiu vidiniu ryšiu nesusijęs su pinigų politikos arba bankų priežiūros veikla.

118. Kiek kaltinamajame akte nurodyti veiksmai, kaip teigiama, buvo padaryti laikotarpiu iki 2014 m. sausio 1 d. – prieš Latvijai prisijungiant prie euro zonos, – jokio ryšio su kaltinamojo funkcijomis pagal Sąjungos teisę taip pat negali būti. Tuo metu kaltinamasis priklausė tik ECB bendrajai tarybai, kurios įgaliojimai apima tik pinigų politiką [76]. Tačiau jokio vidinio ryšio tarp nurodytų kaltinimų ir pinigų politikos priemonių nematyti.

119. Vadinasi, nėra ir ryšio su kaltinamojo, kaip ECB valdančiosios tarybos nario, uždaviniais laikotarpiu nuo 2014 m. sausio 1 d. iki 2014 m. lapkričio 3 d., nes ECB valdančioji taryba tuo metu irgi vykdė tik pinigų politikos uždavinius. Šios išvados 116 punkte minėtus bankų priežiūros uždavinius ECB valdančioji taryba vykdo tik nuo 2014 m. lapkričio 4 d., kada įsigaliojo BPM reglamentas. Ir FKTK, kurios patarėju, pasak prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, kaltinamasis dirbo visą kaltinamajame akte nurodytą laikotarpį, prieš įsigaliojant bendram priežiūros mechanizmui vykdė tik nacionalinius priežiūros uždavinius [77].

b) Dėl kaltinimų, susijusių su laikotarpiu nuo 2014 m. lapkričio 4 d.

120. *Trasta Komercbanka*, kaip mažiau svarbi kredito įstaiga, kaip ji suprantama pagal BPM reglamento 6 straipsnio 4 dalį, ir įsigaliojus BPM šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies b, d–g ir i punktuose nurodytų priežiūros uždavinių atžvilgiu pagal 6 straipsnio 6 dalį ir toliau buvo tiesiogiai prižiūrimas FKTK.

121. Vis dėlto, kaip nustatyta BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punkte, panaikinti leidimą gali tik ECB, taip pat tuo atveju, kai kredito įstaiga, kaip antai *Trasta Komercbanka*, yra ne tokia svarbi.

122. Sprendimą panaikinti *Trasta Komercbanka* leidimą ECB valdančioji taryba priėmė tik 2016 m. kovo 3 d., taigi, kiek galima spręsti, jau praėjus laikotarpiui, nurodytam pagrindinės bylos kaltinamajame akte. Tačiau šis sprendimas nagrinėjamu atveju pagal BPM reglamento 14 straipsnio 5 dalį ir BPM pagrindų reglamento 83 straipsnio 1 dalį buvo priimtas „nacionalinės kompetentingos institucijos“ (BPM reglamento 2 straipsnio 2 punktas) FKTK, kurioje kaltinamasis buvo patarėjas, pasiūlymu. Preziumuotina, kad prieš pateikdama ECB minėtąjį pasiūlymą FKTK jau kurį laiką tyrė, ar *Trasta Komercbanka* ir toliau atitinka leidimo kriterijus.

75 Žr. ECB darbo reglamento 13g.1 straipsnio pirmą sakinį. Pagal BPM reglamento 26 straipsnio 1 dalį priežiūros valdyba atsako už uždavinių planavimą ir vykdymą. Svarbų ECB valdančiosios tarybos vaidmenį prižiūrint bankus pabrėžia ir BPM reglamento 7 straipsnio 7 dalis, 19 straipsnio 3 dalis, 24 straipsnio 7 ir 8 dalys bei 25 straipsnio 4 ir 5 dalys.

76 Žr. šios išvados 53 punktą.

77 Dėl FKTK uždavinių pagal Sąjungos teisę žr. šios išvados 124–128 punktus.

123. Tokiomis aplinkybėmis nacionalinės priežiūros institucijos, mano manymu, funkciniu požiūriu veikia kaip Sąjungos institucijos. Tai reiškia, kad nacionalinio centrinio banko valdytojos ir valdytojai, būdami šios institucijos nariais, laikytini priklausančiais Sąjungos institucijai [78].

124. Nacionalinių priežiūros institucijų veikimą BPM galima suskirstyti į tris atvejų grupes. Pirmoji grupė apima nacionalinių priežiūros institucijų uždavinius, kurie yra joms priskirti pagal nacionalinę teisę visose srityse, kurioms BPM reglamentas netaikomas (žr. BPM reglamento 1 straipsnio penktą pastraipą).

125. Antroji grupė apima BPM reglamento reglamentuojamus uždavinius, tačiau juos vykdydamos nacionalinės priežiūros institucijos veikia nepriklausomai. Tokiems uždaviniams, pavyzdžiui, priklauso ne tokių svarbių kredito įstaigų priežiūra pagal BPM reglamento 6 straipsnio 6 dalį. BPM reglamento 6 straipsnio 6 dalyje numatyta, kad nacionalinės priežiūros institucijos yra atsakingos už visų priežiūros sprendimų priėmimą ir pagal BPM reglamento 6 straipsnio 5 dalies a punktą vykdo tik bendro pobūdžio ECB nurodymus.

126. Trečioji grupė apima uždavinius, kai nacionalinės priežiūros institucijos tik parengia ECB sprendimą, savarankiškai nepriimdamos jokių sprendimų, kurie būtų privalomi ECB. Pavyzdys iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos yra leidimo įsigyti kvalifikuotąją akcijų paketo dalį procedūra pagal CRD 22 ir 23 straipsnius, siejamus su BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punktu ir 15 straipsniu [79]. Teisingumo Teismas nusprendė, kad galimas nacionalinių valdžios institucijų dalyvavimas vykstant procedūrai, po kurios priimamas ECB sprendimas, neturėtų paneigti jų kvalifikavimo kaip Sąjungos aktų [80]. Kadangi galutinė atsakomybė tenka ECB, tokiomis aplinkybėmis nacionalinių priežiūros institucijų veiksmai priskiriami jam.

127. Viena vertus, tai reiškia, kad tik Teisingumo Teismas yra kompetentingas įvertinti, ar tokia priemonė yra teisėta, taip pat ir tuomet, kai šiuo aspektu tenka vertinti nacionalinės priežiūros institucijos veiksmus [81]. Kita vertus, kartu tai reiškia, kad šių institucijų veiksmams taikomas imunitetas nuo valstybių narių jurisdikcijos, nes funkciniu požiūriu jos laikytinos ECB organais, kaip tai suprantama pagal Protokolo dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų 22 straipsnio pirmą pastraipą. Antraip šiuos veiksmus galėtų vertinti valstybių narių teismai [82].

128. Taip pat yra ir tuo atveju, kai vyksta banko leidimo panaikinimo pagal BPM reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punktą ir 14 straipsnio 5 dalį, siejamą su BPM pagrindų reglamento 83 straipsniu, procedūra, kuri nagrinėjamoje byloje vyko dėl *Trasta Komercbanka*. Nors leidimas, kaip nustatyta BPM reglamento 14 straipsnio 5 dalyje, buvo panaikintas FKTK pasiūlymu, ECB šį pasiūlymą turėjo išsamiai išnagrinėti, tačiau, kaip nustatyta BPM pagrindų reglamento 83 straipsnio 1 dalyje, neprivalėjo juo vadovautis. FKTK funkcija šiuo aspektu buvo tik pagalbinė. Taigi ir FKTK veiksmų vertinimas įeina į išimtinę Teisingumo Teismo kompetenciją [83].

78 Pagal BPM reglamento 13 konstatuojamąją dalį nacionalinės kompetentingos institucijos nebūtinai yra centriniai bankai, tačiau taip yra daugelio valstybių narių atveju. Latvijoje už priežiūrą BPM atsako ne centrinis bankas, o FKTK. Tačiau, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, centrinio banko valdytojas pagal Latvijos teisę priklauso FKTK patarėjo teisėmis.

79 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Berlusconi Fininvest* (C-219/17, EU:C:2018:1023, 43 ir 55 punktai).

80 Žr. 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Berlusconi Fininvest* (C-219/17, EU:C:2018:1023, 43 ir 56 punktai).

81 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimas *Berlusconi Fininvest* (C-219/17, EU:C:2018:1023, 57 punktas).

82 Šiuo klausimu žr. šios išvados 65 ir 66 punktus.

83 Pagal analogiją žr. 2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Berlusconi Fininvest* (C-219/17, EU:C:2018:1023, 57 punktas).

129. Taigi, norėdamas nustatyti, ar kaltinamajam inkriminuojami veiksmai, padaryti po 2014 m. lapkričio 4 d., yra susiję su jo uždaviniais pagal Sąjungos teisę, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar jam inkriminuojama po minėtos dienos vykdyta „konsultacinė veikla“ buvo susijusi su reikalavimais, kurių neįvykdžius kredito įstaigai gali būti panaikintas leidimas ir kuriais FKTK atitinkamai galėjo grįsti savo pasiūlymą pagal BPM reglamento 18 straipsnį, siejamą su 14 straipsnio 5 dalimi.

130. Konkrečiai jis, pavyzdžiui, turi išsiaiškinti, ar kaltinamajame akte nurodytas konsultavimas dėl būtino akcinio kapitalo padidinimo siekiant užtikrinti kvalifikuotąją akcijų paketo dalį ir dėl būtinų žingsnių pritraukti investuotojus (dalininkus) buvo susijęs su kredito įstaigoms keliamais nuosavų lėšų reikalavimais, kurių neįvykdžius kredito įstaigai gali būti panaikintas leidimas, pavyzdžiui, pagal CRD 18 straipsnio d punktą. Tas pats pasakytina apie kaltinimą konsultavimu dėl *Trasta Komercbanka* negebėjimo įvykdyti Latvijos *Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums* reikalavimus. Juk šiuo klausimu iš BPM reglamento 28 ir 29 konstatuojamųjų dalių matyti, kad kova su finansų sistemos panaudojimu pinigų plovimo tikslais yra tik nacionalinis priežiūros uždavinys. Tačiau įtarimas, kad vienas iš akcininkų plauna pinigus, yra aspektas, kuris gali būti reikšmingas panaikinant leidimą[84]. Be to, pagal CRD 18 straipsnio e ir f punktus, siejamus su 67 straipsnio o punktu, leidimas gali būti panaikintas ir taikytinų nacionalinės teisės aktų pažeidimų atvejais.

131. Reikia paaiškinti, kad kai institucijai, kuri nuolat prižiūri, kaip bankas laikosi minėtų reikalavimų (nagrinėjamu atveju – FKTK), arba kuri galiausiai konstatuoja, kad jų nesilaikoma (nagrinėjamu atveju – ECB valdančioji taryba), priklausantis narys „konsultuoja“ banką dėl minėtų reikalavimų, vidiniu ryšiu su šios institucijos uždaviniais tai yra susiję taip pat tuomet, kai taip nuslepiamos aplinkybės, dėl kurių leidimas turėtų būti panaikintas. Gali būti, kad tokie ECB valdančiosios tarybos nario veiksmai yra pareigų pažeidimas, nes nėra numatyta, kad ECB konsultuotų kredito įstaigas, ir, gali būti, kaltinamasis šiais savo veiksmais nusižengė konfidencialumo pareigai. Tačiau būtent dėl šios priežasties šie veiksmai pirma minėta prasme yra susiję su šio nario pareigomis, nes pripažinti atitinkamus veiksmus atitinkančiais pareigas arba su jomis nesuderinamais turi ne prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, o Teisingumo Teismas[85].

132. Tai reiškia, kad šiuo klausimu pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 17 straipsnio antrą pastraipą būtina kreiptis į ECB su prašymu panaikinti imunitetą[86].

133. Tiesa, kitaip, nei, atrodo, mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo penktajame prejudiciniame klausime, konstatavimas, kad yra ryšys su kaltinamojo pareigomis pagal Sąjungos teisę, nėra išvada dėl to, ar Sąjunga suinteresuota, ar nesuinteresuota jo imunitetu nuo jurisdikcijos. Juk, viena vertus, jeigu jokio ryšio su uždaviniais pagal Sąjungos teisę nėra, nėra ir imuniteto, kuris turėtų būti panaikintas. Kita vertus, jeigu minėtas ryšys yra, imuniteto panaikinimas ne visada prieštarauja Sąjungos interesams. Antraip imunitetas niekada negalėtų būti panaikintas.

84 Žr. ECB „Leitfaden zur Beurteilung von Zulassungsanträgen, Zulassungsanträge im Allgemeinen“, 2-asis pataisytas leidimas, 2019 m. sausis, p. 29.

85 Žr. šios išvados 108 punktą.

86 Dėl šios procedūros žr. šios išvados 99 punktą.

134. Kitaip tariant, visiškai įmanoma – ir, atsižvelgiant į poziciją, kurios ECB visuomet laikėsi šioje byloje, netgi tikėtina, – kad ECB panaikins kaltinamojo imunitetą, ir jis galės būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn Latvijoje. Jeigu ECB vis dėlto atsisakytų imunitetą panaikinti, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vėl gali kreiptis į Teisingumo Teismą dėl šio sprendimo peržiūros [87].

c) Tarpinė išvada

135. Faktinėmis aplinkybėmis, apie kurias pranešė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nėra ryšio tarp veikų, kurias kaltinamasis kaltinamas padaręs laikotarpiu iki 2014 m. lapkričio 4 d., ir jo uždavinių pagal Sąjungos teisę, kurie įėjo į jo pareigas būnant ECB bendrosios tarybos ar ECB valdančiosios tarybos nariu. Laikotarpiu po BPM įsigaliojimo 2014 m. lapkričio 4 d. ryšys su jo uždaviniais pagal Sąjungos teisę, kurie įėjo į jo pareigas būnant ECB valdančiosios tarybos nariu ir FKTK, kaip „nacionalinės kompetentingos institucijos“ pagal BPM reglamento 2 straipsnio 2 punktą, nariu, yra, jeigu kaltinamajam inkriminuojamos *Trasta Komercbanka* teiktos konsultacijos buvo susijusios su reikalavimais, kurie gali turėti reikšmės panaikinant kredito įstaigai išduotą leidimą. Tai nustatyti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

C. Dėl SESV 130 straipsnio reikalavimų (penktasis prejudicinis klausimas)

136. Vis dėlto kyla klausimas, ar SESV 130 straipsnis, kuriame įtvirtintas ECB, nacionalinių centrinių bankų ir jų organų narių nepriklausomumas, galėtų būti pagrindas platesniam centrinių bankų valdytojų imunitetui. Savo penktuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal Sąjungos teisę draudžiama imtis veiksmų centrinio banko valdytojo atžvilgiu baudžiamojoje byloje, kuri nėra susijusi su jo uždaviniais pagal Sąjungos teisę.

137. SESV 130 straipsnyje nustatyta, kad jame nurodytos institucijos ir asmenys nepriima jokių kitų institucijų nurodymų ir kad yra draudžiama siekti juos paveikti jiems atliekant savo užduotis. ECB, nacionalinių centrinių bankų ir jų organų narių nepriklausomumas pagal Sutarčių koncepciją yra esminė sąlyga siekiant užtikrinti kainų stabilumą, kuris yra pagrindinis ECBS uždavinys [88].

138. Vis dėlto šiam nepriklausomumui galėtų kelti grėsmę ir centrinio banko valdytojo atžvilgiu vykdomi nacionaliniai ikiteisminiai tyrimai arba baudžiamosios bylos bei valdžios institucijų prievartos priemonės, susijusios tik su nacionaliniais uždaviniais arba su apskritai nieko bendra su pareigomis neturinčiais dalykais. Dėl to galintis atsirasti politinis spaudimas arba asmens suvaržymas (pavyzdžiui, jį sulaikant) galėtų kelti grėsmę nepriklausomam uždavinių vykdymui ECBS [89].

87 Šiuo klausimu visų pirma žr. šios išvados 83 ir 106 punktus.

88 Šiuo klausimu žr. mano išvadas bylose *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:641, 59 punktas) ir *Rimšēvičs / Latvija* ir *ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2018:1030, 5 ir 76 punktai).

89 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 52, 61 ir 73 punktai).

139. Atsižvelgiant į tai, gali būti, kad ECB organų nariams būtina suteikti visapusišką apsaugą, visų pirma nuo valdžios institucijų prievartos priemonių, neapribojant šios apsaugos tik pareigų vykdymu pagal Sąjungos teisę. Juk nepriklausomumą reglamentuojančiomis nuostatomis iš esmės siekiama apsaugoti ECBS nuo bet kokio politinio spaudimo, kad ji turėtų galimybę veiksmingai siekti numatytų užduočių tikslų [90].

140. Tokie asmens imunitetai Sąjungos teisei yra žinomi. Pavyzdžiui, Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 20 straipsnis taikomas nepažeidžiant Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio pirmos pastraipos pirmo sakinio ir 8 straipsnio, pagal kuriuos Teisingumo Teismo teisėjams bei generaliniams advokatams suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos. Kitaip nei diplomatų imuniteto atveju, Teisingumo Teismo narių imunitetas galioja netgi toje valstybėje narėje, kuri juos paskyrė. Taip visų pirma siekiama užtikrinti Teisingumo Teismo narių nešališkumą [91].

141. Vis dėlto platesnio centrinių bankų valdytojų imuniteto nei nustatytasis Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte nebuvo numatyta, nors ši galimybė protokole *expressis verbis* paliekama [92].

142. Platesnio imuniteto ir nereikia.

143. Kalbant apie nacionalinių uždavinių sritį, pažymėtina, kad jau pirma minėtu visapusišku įpareigojimu lojaliai bendradarbiauti [93] užtikrinama, kad ECB anksti informuojamas apie nacionalinių institucijų galbūt vykdomą ikiteisminį tyrimą ir gauna galimybę įvertinti, ar kyla grėsmė jo veiklai ar nepriklausomumui. Juk išimties tvarka nesikreipti į suinteresuotą Sąjungos instituciją, kai akivaizdžiai nėra jokio ryšio su atitinkamo asmens uždaviniais pagal Sąjungos teisę, centrinio banko valdytojo atveju galima nebent tuomet, kai jo veiksmai vienareikšmiškai nėra tarnybinio pobūdžio [94]. Jeigu veiksmas bent jau iš pirmo žvilgsnio atrodo susijęs su tarnyba, nacionalinės teisėsaugos institucijos privalo kreiptis į ECB [95].

144. Bet jeigu baudžiamoji byla keliama dėl išimtinai netarnybinių veiksmų, *prima facie* nematyti, kodėl centrinio banko valdytojas turėtų būti nuo jos bent iš pradžių apsaugotas vien dėl užimamos pozicijos.

145. Šiuo aspektu pabrėžtina, kad baimė, jog baudžiamasis persekiojimas yra politiškai motyvuotas arba teismo procesas bus panaudotas spaudimo tikslais, negali pateisinti centrinio banko valdytojo asmens neliečiamumo. Sąjunga yra teisinė sąjunga, grindžiama ESS 2 straipsnyje

90 2015 m. birželio 16 d. Sprendimas *Gauweiler ir kt.* (C-62/14, EU:C:2015:400, 40 punktas) ir 2019 m. vasario 26 d. Sprendimas *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 47 punktas).

91 Žr. priesaikos tekstą Teisingumo Teismo statuto 2 straipsnyje.

92 Žr. nuorodą protokolo 22 straipsnio pirmoje pastraipoje, pagal kurią protokolas taikomas nepažeidžiant ECBS ir ECB statuto nuostatų. Tačiau šiame statute – kitaip nei Teisingumo Teismo statute – ECB organų nariams nėra numatyta platesnio imuniteto nei nustatytasis protokole.

93 Šiuo klausimu visų pirma žr. šios išvados 81–84 punktus.

94 Žr. šios išvados 81 punktą.

95 Žr. ir šios išvados 113 punktą.

nurodytomis vertybėmis, kurios visoms valstybėms narėms yra bendros [96]. Į šias vertybes visų pirma įeina teisinė valstybė. Tai pagrindžia ir pateisina valstybių narių ir, be kita ko, jų teismų tarpusavio pasitikėjimą [97].

146. Tiesa, reikia pripažinti, kad ypač centrinio banko valdytojo suėmimas – nesvarbu, kokiu pagrindu, t. y. netgi tada, kai tai nėra piktnaudžiavimas – galėtų kelti grėsmę SESV 130 straipsnyje nustatytam nepriklausomumui. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad ilgalaikis ECB valdančiosios tarybos nario nebuvimas gali stipriai paveikti šio pagrindinio ECB organo tinkamą veikimą [98].

147. Vis dėlto Teisingumo Teismas taip pat yra nusprendęs, kad priemonė išvengti tokio neigiamo poveikio nepriklausomumui yra ne imunitetas, o ECBS ir ECB statuto 14.2 straipsnyje numatyta ieškinio galimybė [99].

148. Pagal šią nuostatą nacionalinio centrinio banko valdytoją galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms eiti keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą. Šiuo klausimu iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos išplaukia, kad ši nuostata taikoma bet kuriai priemonei, dėl kurios asmuo *de facto* negali vykdyti centrinio banko valdytojo pareigų [100]. Atsižvelgiant į tai, atrodo, kad pagal ECBS ir ECB statuto 14.2 straipsnį iš principo draudžiama suimti centrinio banko valdytoją, nesvarbu, dėl kokių priežasčių. Išimtis galėtų būti taikoma nebent ypač sunkių nusižengimų atvejais.

149. Bet net ir ypač sunkaus nusižengimo atveju valstybių narių institucijos pagal ESS 4 straipsnio 3 dalį privalėtų nedelsiant informuoti ECB, nes tik tada SESV 130 straipsnis bus visiškai veiksmingas. Šitaip užtikrinama, kad ECB galėtų pateikti ECBS ir ECB statuto 14.2 straipsnyje numatytą ieškinį, jeigu manytų, kad tam tikra prievartos priemonė nepagrįstai kelia grėsmę jo nepriklausomumui. Šiuo ieškiniu jis netgi gali prašyti taikyti laikinąsias apsaugos priemones nacionalinių teisėsaugos institucijų atžvilgiu [101]. Teisingumo Teismas tokiu atveju visų pirma patikrina, ar yra pakankamai įrodymų, kad centrinio banko valdytojas padarė sunkų nusižengimą [102]. Jeigu taip, nematyti, kodėl ECB valdančiosios tarybos veiklą reikėtų laikyti svarbesne už teisėtus valstybės narės interesus traukti atitinkamą asmenį baudžiamojon atsakomybėn.

150. Taigi ECBS ir ECB statuto 14.2 straipsnyje įtvirtintos garantijos, siejamos su lojalaus bendradarbiavimo pareiga pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 18 straipsnį ir ESS 4 straipsnio 3 dalį, kurios laikytis valstybę narę galima priversti procedūra dėl įsipareigojimų

96 Su tuo susijusi pradinė padėtis Vienos konvencijos atveju yra kitokia. Daugumos nuomone, principai, kuriais įprastai grindžiamas diplomatų imunitetas – atstovavimo teorija, eksteritorialumo teorija ir funkcijų teorija, – negali pateisinti tokio visapusiško asmens imuniteto, kaip numatytas Vienos konvencijos 31 straipsnio 1 dalyje; žr., pavyzdžiui, Ross, M. S. „Rethinking Diplomatic Immunity: A Review of Remedial Approaches to Address the Abuses of Diplomatic Privileges and Immunities“, *American University International Law Review*. 4, Nr. 1 (1989), 173 (179 ir 180); Maginnis, V. L. „Limiting Diplomatic Immunity: Lessons Learned from the 1946 Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations“, 28 Brook. J. Int'l L. (2003), 989 (992). Dėl šios priežasties galima preziumuoti, kad nustatant visapusišką diplomatų imunitetą siekiama atsižvelgti į diplomačių ir diplomatų politinio persekiojimo ar spaudimo baimę; žr. Maginnis, V. L., ten pat, (996).

97 2018 m. vasario 27 d. Sprendimas *Associação Sindical dos Juízes* (C-64/16, EU:C:2018:117, 30 punktas), 2018 m. liepos 25 d. Sprendimas *Minister for Justice and Equality (Teismų sistemos trūkumai)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35 punktas) ir 2019 m. birželio 24 d. Sprendimas *Komisija / Lenkija (Aukščiausiojo Teismo nepriklausomumas)* (C-619/18, EU:C:2019:531, 43 punktas).

98 2019 m. vasario 26 d. Sprendimas *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 73 punktas).

99 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 48 ir 61 punktai).

100 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 52, 61 ir 73 punktai).

101 2019 m. vasario 26 d. Sprendimas *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 73 ir 74 punktai).

102 Šiuo klausimu žr. 2019 m. vasario 26 d. Sprendimą *Rimšēvičs ir ECB / Latvija* (C-202/18 ir C-238/18, EU:C:2019:139, 92 punktas).

neįvykdymo [103], galiausiai yra pakankama apsauga nuo teisinio persekiojimo priemonių keliamos grėsmės ECB, nacionalinių centrinių bankų ir jų narių nepriklausomumui, kai tos priemonės susijusios tik su nacionaliniais ir netarnybiniais reikalais, ir nėra jokios būtinybės taikyti atitinkamiems asmenims platesnį imunitetą nei *expressis verbis* nustatytas Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte.

151. Taigi išvada lieka ta pati: valstybių narių centrinių bankų valdytojai naudojasi tik Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytu imunitetu.

D. Dėl imuniteto pažeidimų teisinių pasekmių (trečiojo prejudicinio klausimo antra dalis)

152. Trečiojo prejudicinio klausimo antroje dalyje prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar galima naudoti pažeidžiant Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punkte numatytą imunitetą gautus įrodymus. Tai visų pirma gali būti apklausų arba kratų, kurias, kaip rodo pirma pateikti paaiškinimai, buvo draudžiama atlikti prieš tai atitinkamai institucijai nepanaikinus imuniteto, rezultatai [104].

153. Kyla abejonių, ar ši klausimo dalis nėra hipotetiška. Prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokių duomenų apie tai, kokie sprendimui pagrindinėje byloje reikšmingi įrodymai buvo surinkti neva pažeidžiant nagrinėjamą imunitetą.

154. Bet kuriuo atveju dėl galimo draudimo naudoti įrodymus vėl darytina nuoroda į imuniteto panaikinimo procedūrą. Vos tik imunitetas panaikinamas, įrodymų naudojimas bet kuriuo atveju iš principo nebesikerta su Sąjungos interesais, kaip jie suprantami pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 17 straipsnio pirmą pastraipą. Bet kadangi įrodymų naudojimo klausimo protokolas nereglamentuoja, šiuo atžvilgiu valstybės narės turi procesinę autonomiją [105]. Tai reiškia, kad iš principo taikomos tos nacionalinės teisės aktų normos, kurios esant panašioms situacijoms taikomos vertinant neteisėtai gautų įrodymų naudojimo klausimą (lygiavertiškumo principas). Tiesa, nacionaliniai teismai privalo užtikrinti, kad būtų įgyvendinami Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų tikslai (veiksmingumo principas).

VI. Išvada

155. Siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į prejudicinius klausimus:

1. Valstybių narių centrinių bankų valdytojai pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 22 straipsnio pirmą pastraipą, siejamą su 11 straipsnio a punktu, patenka į jo taikymo sritį, jeigu jie, kaip Sąjungos uždavinių vykdytojai, pagal pareigas veikia ECBS arba bankų sąjungoje, visų pirma kaip ECB bendrosios tarybos arba ECB valdančiosios tarybos nariai. Be to, jeigu centrinis bankas yra nacionalinė kompetentinga institucija, kaip ji suprantama pagal BPM reglamento 2 straipsnio 2 punktą, arba jeigu jo valdytojas pagal nacionalinę teisę priklauso šiai institucijai, jis pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 22 straipsnio

[103] Žr. 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:1030, 111 ir paskesni punktai).

[104] Žr. šios išvados 72 punktą.

[105] Šiuo klausimu žr. ir 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimą *Junqueras Vies* (C-502/19, EU:C:2019:1115, 93 punktas) bei mano išvadą byloje *Komisija / Slovėnija (ECB archyvai)* (C-316/19, EU:C:2020:641, 83 punktas).

pirmą pastraipą patenka į šio protokolo taikymo sritį, kiek ši institucija atlieka parengiamuosius veiksmus per procedūrą, per kurią išimtinius įgaliojimus priimti sprendimą turi ECB. Imunitetas dėl tokių einant pareigas atliekamų veiksmų galioja ir pasibaigus kadencijai.

2. „Einant pareigas atliktais veiksmais“, kaip jie suprantami pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą, laikytini tokie veiksmai, kurie tiesioginiu vidiniu ryšiu, nulemiančiu šių veiksmų būtinumą, yra susiję su institucijų uždaviniais, todėl pagal savo pobūdį laikytini šioje nuostatoje nurodyto asmens indėliu į institucijos, kuriai šis asmuo priklauso, uždavinių vykdymą. Taip yra tuo atveju, kai teismas, nagrinėdamas tokį veiksmą, turi įvertinti atitinkamos Sąjungos institucijos ir jos tarnautojų pareigas; išimtinę kompetenciją atlikti šį vertinimą turi Teisingumo Teismas.

3. Imunitetą nuo valstybės narės jurisdikcijos pagal Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą pažeidžia tai, kad šioje nuostatoje nurodytam asmeniui dėl einant pareigas atliktų veiksmų iškeliama teismo byla arba taikomos valdžios institucijų prievartos priemonės, prieš tai nesuderinus su Sąjungos institucija, kuriai šis asmuo priklauso. Tačiau ši nuostata bendrai nėra kliūtis dėl tokių veiksmų pradėti ir vykdyti ikiteisminį tyrimą.

4. Pažeidžiant Protokolo dėl Sąjungos privilegijų ir imunitetų 11 straipsnio a punktą gautų įrodymų atveju, laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principo, taikomos nacionalinės teisės normos, reglamentuojančios neteisėtai gautų įrodymų naudojimą.